

Årsredovisning 2019

Årsredovisning 2019

Upplysningar om innehållet:

© Myndigheten för tillgängliga medier, 2019

Tillgänglig via:

ISBN: 978-91-983136-7-3

Foto: omslag: Elliot Elliot. Inlägga: sid 4: Terése Andersson;
sid 5: Stefan Tell; sid 6: Camilla Gewing-Stålhane, Apelöga;
sid 7: Vasakronan, Elliot Elliot; sid 16: Grafikstudion;
sid 19: Cecilia Stiernstedt; sid 30 Carina Gerdin;
sid 40: Catharina Kåberg

Formgivning: Gudfar

Layout: Anette Säfström

Tryck: TMG Tabergs

Innehåll

5	Generaldirektörens förord
6	Milstolpar
8	Kvalitativa aspekter
9	Verksamhetsöversikt
13	Resultatredovisning för MTM
15	Medier lättläst
18	Medier kultur
29	Medier utbildning
32	Utveckling
34	Dagstidningar
35	Tidskrifter
37	Individuell service
41	Kunskapscentrum
44	Övrig återrapportering
54	Myndighetens interna utveckling
57	Finansiella dokument
57	Resultaträkning (tkr)
58	Balansräkning (tkr)
59	Balansräkning (tkr) fortsättning
60	Anslagsredovisning 2019 (tkr)
60	Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)
61	Finansiella villkor 2019 (tkr)
62	Tilläggsupplysningar och noter
64	Uppgifter om rådsledamöter och ledande befattningshavare
65	Noter (tkr)
74	Sammanställning av väsentliga uppgifter 2015-2019 (tkr)

Myndigheten för tillgängliga medier ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Generaldirektörens förord

Det gångna året har präglats starkt av omlokaliseringen från Stockholm till Malmö. Med början den 1 januari 2020 är vi nu, med undantag för tidningen *8 Sidor* som även fortsättningsvis kommer att ges ut från Stockholm, på plats i Malmö. Under 2019 har vi arbetat i parallella spår med att upprätthålla en verksamhet med god kvalitet och nöjda användare, samtidigt som vi har förberett och organiserat oss för en bra start på vår nya adress i Malmö. Många medarbetare i Stockholm valde att lämna myndigheten och under hösten har fokus legat på rekrytering och att säkerställa en bra överlämning till de nya medarbetarna.

Ledstjärnan för uppbyggnaden av verksamheten i Malmö är användarnas behov och ett förnyat uppdrag från regeringen med fokus på universell utformning, främjande av tillgänglig litteratur och kunskap om våra målgrupper. Med denna ledstjärna, en egen unik produktion och samverkan med marknadens aktörer tar vi oss mot vårt mål – att bli ett kunskapscentrum för tillgänglig läsning.

För att kunna fullgöra det nya uppdraget har vi justerat vår organisation och knutit ny kompetens till myndigheten. Vi har valt att förstärka vår kompetens inom områden som användbarhet, omvärld och samverkan. Det ger oss bättre möjligheter att nå ut till marknadens aktörer, sprida vår kunskap och främja tillgänglig läsning, vilket på sikt kommer att gagna våra målgrupper i form av ett större utbud. Och det för oss närmare vår vision om ett samhälle där all läsning är tillgänglig.

Även om vi har upprätthållit en fungerande verksamhet under 2019 så är det ofrånkomligt att resultaten påverkas när många erfarna medarbetare slutar och nya ska ta vid. Utvecklingsinsatser och det utåtriktade arbetet har stannat av och vi har inte kunnat hålla samma höga produktionsstakt som tidigare, vilket också syns i siffrorna i denna årsredovisning. Genom att prioritera service och produkter för studerande vid högskola och universitet samt punktskriftsläsare har vi lyckats hålla produktionen för dessa grupper på en hög nivå. Läsare av skön- och facklitteratur i talboksformat har däremot kunnat märka att vi kommit ut med färre nya titlar än vanligt under den mest intensiva flyttperioden.

Vi kan konstatera att omlokaliseringen och omorganisationen har krävt mycket energi från alla inblandade. Jag vill rikta ett särskilt tack till de medarbetare i Stockholm som tålmodigt arbetat vidare och hållit fokus ända fram tills anställningens avslut. De nya medarbetarna i Malmö tar nu över en välorganiserad verksamhet och förutsättningarna är goda för att kunna höja ambitionsnivån ytterligare.

Nu blickar vi framåt mot ett 2020 där vi etablerar oss i en ny region med ett delvis nytt uppdrag och där vi utvecklar nya sätt att samverka med vår omvärld.

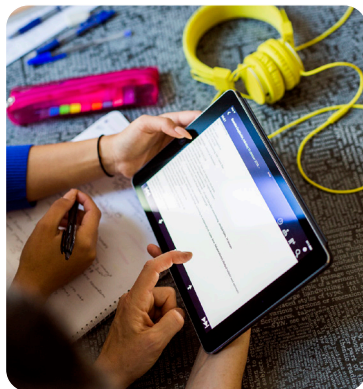

Magnus Larsson
Generaldirektör

Milstolpar

MTM:s tillgänglighetspris *Läsguldet*

- *Läsguldet* uppmärksammar personer, organisationer eller institutioner som skapar möjligheter för användarna att läsa på sina egna villkor. 2019 års vinnare var projektet *Sustainable Poetry* som drivs av Söderslättsgymnasiet i Trelleborg. Projektet har med FN:s hållbarhetsmål i centrum samt med ett stort engagemang format en samskapande kreativ arena utan begränsningar. På arenan kombineras kunskapsinhämtning med språkliga och estetiska uttryck, och alla medverkande bidrar med sina egna upplevelser.

Reviderad förordning med myndighetsinstruktion för MTM

- Under 2019 har regeringen beslutat om en reviderad förordning för MTM. Den reviderade förordningen gäller från 2020 och tydliggör myndighetens roll som nationellt kunskapscentrum för tillgänglig läsning och uppdraget att främja tillgänglighet till och universell utformning av litteratur, nyheter och samhällsinformation samt uppdraget med MTM:s egen unika produktion.

Omlokalisering – MTM har etablerat sig i Malmö

- I enlighet med regeringsbeslutet den 25 januari 2018 har MTM omlokaliserat sin verksamhet till Malmö. Sedan den 1 januari är MTM på plats i Malmö med en ny organisation som stödjer genomförandet av myndighetens uppdrag enligt den reviderade instruktionen. MTM har under 2019 genomfört uppdraget att särlokalisera 8 *Sidors* redaktion till Stockholmsområdet.

Samverkan med Mälardalens högskola

- MTM och Mälardalens högskola har under året fördjupat samverkan inom ramen för det samverkansavtal som ingicks 2018 för att möjliggöra samarbetsprojekt samt informations- och kunskapsutbyte för att kunna ge stöd till personer med funktionsnedsättning.

Kvalitativa aspekter

MTM:s definition av kvalitativa aspekter utgår från myndighetens uppdrag och på den användarnytta som uppgifterna tillför målgruppen i form av produkter och tjänster. Den bredd och variation i utbudet av tillgängliga medier som varje år tillförs genom ett ökat bestånd, är en kvalitativ aspekt som redovisas i siffror under de olika avsnitten i resultatredovisningen.

En annan kvalitativ aspekt är att myndigheten tillhandahåller produkter och tjänster som upplevs hålla en hög kvalitet och som nyttjas av målgruppen. Mot denna bakgrund har myndigheten genomfört två användarundersökningar och tre pilotstudier.

Användarundersökningar

Läsarutvärdering av den lättlästa boken *En egen pojkvän*

En egen pojkvän utges av LL-förlaget och är en romantisk bok på den lättaste nivån, som främst riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning, men även till personer med svenska som andraspråk. Den kvalitativa undersökningen omfattade nio djupintervjuer: fem med personer med intellektuell funktionsnedsättning och fyra med personer med annat modersmål än svenska. Personerna med annat modersmål än svenska gick samtliga på svenskundervisning på SFI. Personerna med intellektuell funktionsnedsättning kontaktades genom Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB).

Resultatet visade att majoriteten tyckte att boken har rätt svårighetsgrad, och att texten är enkel och tydlig. Framförallt är bilderna i boken uppskattade eftersom de gör boken roligare och mer lättläst. Bilderna ger också bra information om bokens handling.

Användning av bildbeskrivningar i talböcker

MTM gjorde under 2019 en användarundersökning bland 813 talboksläsare där 13 procent hade läshinder på grund av synnedsättning och 59 procent på grund av dyslexi. Undersökningens syfte var att öka MTM:s kunskap om hur bildbeskrivningar används av målgrupperna. Likaså om alla målgrupper använder dem eller om det främst är personer med synnedsättning som har användning för dem. Resultatet ska användas som grund för MTM:s arbete med bildbeskrivningar framöver.

Undersökningen genomfördes genom ett e-postutskick med en webbenkät. Urvalet av respondenter var 2 000, vilket bedöms som cirka 20 procent av den aktuella populationen. Antalet svar var 813 vilket innebar en svarsfrekvens på 41 procent. Bland respondenterna är det 42 procent som säger att de haft nytta av bildbeskrivningarna, men 31 procent säger att de försvårar läsningen. 27 procent av de intervjuade har inte haft någon användning av bildbeskrivningarna överhuvudtaget. Personer med synnedsättning har haft störst nytta av bildbeskrivningarna. Av dessa är det 62 procent som uppger att de har haft nytta av bildbeskrivningarna.

Pilotstudier

Tillgänglighet i digitala kanaler

För att öka tillgången till tillgänglig läsning genom att arbeta främjande mot marknadsaktörer under åren 2018 och 2019 har MTM genomfört tre pilotstudier: *Tillgänglighet i abonnemangstjänster*, *Tillgänglig bok* och *Tillgänglighet inom digital nyhetsmedia*. Våren 2019 presenterade MTM, som en del i arbetet med *Framtidsstrategins* delmål *Marknaden och vi*, en samlad rapport kallad *Strategier och mål för främjande verksamhet inom marknaden* som presenterade resultatet av pilotstudierna.

Beträffande abonnemangstjänster hos kommersiella aktörer visade studien att tillgängligheten är låg. Studien om tillgängliga böcker visade att samtliga böcker som testats har brister. När det gäller studien om tillgänglig digital nyhetsmedia så visade den på att medieföretagen var relativt omedvetna om hur pass tillgängliga deras produkter var.

Sammantaget visade studierna att det finns ett intresse bland marknadsaktörer att arbeta vidare med att tillgängliggöra sina produkter. Tydligast är detta för abonnemangstjänsterna. Med utgångspunkt från kommande lagstiftning har de redan börjat vidta åtgärder för att utveckla sina tjänster. Pilotstudierna visade också att kännedomen om standarder, riktlinjer och verktyg för validering är låg bland marknadsaktörer och de utvecklingsinitiativ som de planerar framöver har inspirerats av myndighetens pilotstudier. Sammantaget visar det att MTM har en viktig roll i att fortsatt stödja marknadsaktörerna genom myndighetens uppdrag som kunskapscenter och främjandeaktör.

Verksamhetsöversikt

Vision och strategi

Myndighetens verksamhet har sin grund i de övergripande uppdrag och uppgifter som ingår i förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier, samt regleringsbrev. Utifrån detta har MTM formulerat sin vision och strategiska inriktning.

Vision

Ett samhälle där all läsning är tillgänglig.

Strategisk inriktning

Med ledande kunskap och användaren i fokus främjar vi tillgänglig läsning i samhället.

Framtidsstrategi

Arbetet inom ramen för framtidsstrategin har pågått inom de tre områdena:

- *Användarna i fokus* – där målsättningen är att MTM år 2020 ska vara ledande i kunskapen om användarna, deras behov och bidra till att behoven tillgodoses. Under året har myndighetens arbetat med att sammanställa kunskap om användarna och deras behov. Två användarundersökningar har genomförts. Likaså har ett metodstöd utvecklats för att analysera användarnas behov i syfte att upptäcka behov som inte täcks av MTM eller marknaden.
- *Marknaden och vi* – med målsättningen att MTM år 2020 ska möjliggöra att marknadens aktörer når alla, oavsett läsförmåga. Som ett led i arbetet har MTM tagit fram rapporten *Strategier och mål för främjande verksamhet inom marknaden* som presenterar resultaten från pilotstudierna *Tillgänglighet i abonnemangstjänster*, *Tillräckligt tillgänglig bok* och *Tillgänglighet inom digital nyhetsmedia*, vilka ligger till grund för MTM:s fortsatta arbete med att främja ett ökat utbud av tillgänglig litteratur från marknadens aktörer.
- *Nå ut och nå fler* – med målsättningen att MTM år 2020 ser till att alla känner till möjligheten att läsa på sina villkor. Under året har olika marknadsföringsaktiviteter genomförts.

Prestationsredovisning

MTM redovisar sin verksamhet utifrån prestationerna nedan och resultatredovisningen är indelad efter dessa.

- Medier lättläst
- Medier kultur
- Medier utbildning
- Utveckling
- Dagstidningar
- Tidskrifter
- Individuell service

För varje prestation redovisar MTM verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som myndigheten har i förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier. För de flesta av prestationerna är det inte relevant att redovisa någon styckkostnad, då prestationerna ofta skiljer sig mycket åt i kostnad och omfattning mellan åren. Detta beroende på att MTM:s tjänster och produkter är efterfrågestyrda. Den individbaserade statistiken redovisas uppdelad efter juridiskt kön. Med kvinna/flicka respektive man/pojke avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer, eller organisationer/institutioner.

MTM har påbörjat arbetet med att uppfylla de utökade kraven på återrapportering av verksamhetens resultat och effekter enligt Förordningen om årsredovisning

och budgetunderlag (2000:605). Myndigheten har inte några kvantifierbara mål för verksamheten i sin myndighetsinstruktion eller regleringsbrev för 2019.

MTM har under 2019 omlokaliserat sitt säte och verksamhet från Stockholm till Malmö. Omlokaliseringen har krävt att myndigheten har lagt stora resurser på att upprätthålla verksamheten så att användarna påverkas i så liten utsträckning som möjligt under 2019. Fokus har därför riktats mot att säkerställa kompetensöverföringen mellan personal som lämnar MTM och nyrekryterad personal. Likaså att upprätthålla verksamheten inom givna anslag trots ökade omkostnader i samband med omlokaliseringen. Därtill har det inte bedömts som rimligt att avsätta resurser för metoder och indikatorer för resultat- och effektuppföljning som bara kommer att användas i samband med årsredovisningen för 2019.

Från och med januari 2020 har verksamheten omorganiserats för att bättre svara mot MTM:s reviderade myndighetsinstruktion vilket kommer att få genomslag i myndighetens resultat och effektredovisning framöver. Myndighetens utökade uppdrag att vara ett kunskapscenter för tillgänglig läsning, främja tillgången till universellt utformad litteratur, nyheter och samhällsinformation och egen unik produktion kommer att ligga som grund för en utökad redovisning av resultat och effekter från och med årsredovisningen för 2020.

Regionaltidningar

Under åren 2016–2017 pågick ett projekt som syftade till att samordna distribution av regionaltidningar till användare som har en dagstidning som taltidning. MTM har under 2019 bibehållit verksamheten, och har distribuerat 70 regionaltidningar (läns- och kommuntidningar) till 755 prenumeranter: 305 kvinnor och 406 män, samt 44 övriga.

Uppdrag omlokalisering

Regeringen gav den 25 januari 2018 MTM i uppdrag att omlokalisera myndigheten från Stockholm till Malmö. Uppdraget har genomförts med fokus på fortsatt effektivitet och bibehållen kvalitet på både kort och lång sikt.

Från och med den 1 januari 2020 har myndigheten sitt säte och sin verksamhet lokaliserad till Malmö, med undantag från nyhetstidningen *8 Sidor* som enligt regeringsbeslut fortsatt är lokaliserad i Stockholm.

Myndigheten ska slutredovisa uppdraget till Kulturdepartementet den 31 mars 2020.

Under 2019 har verksamheten i Stockholm flyttats över till nya medarbetare i Malmö, samtidigt som arbetet med att etablera en struktur och organisation i Malmö pågått. Elva medarbetare inklusive chefer har valt att följa med myndigheten till Malmö och 75 personer avslutade sina anställningar under 2019. Under 2019 har 31 (10) nya medarbetare anställts och påbörjat sin anställning i Malmö. Totalt hade myndigheten anställt 41 nya medarbetare den 31 december 2019 som påbörjat sin anställning.

Omlokaliseringen och uppbyggnaden av verksamheten i Malmö har utgått från användarnas behov, myndighetens strategiska inriktning samt det förnyade uppdrag som MTM fått i myndighetens reviderade instruktion.

MTM ska lokalisera sin verksamhet från Stockholm till Malmö, där myndigheten ska ha sitt säte. Lokaliseringen ska vara avslutad senast 31 december 2019. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 31 mars 2020.

Med fokus på universell utformning, främjande av tillgänglig läsning, kunskap om användarnas behov, egen unik produktion samt samverkan med marknadens aktörer, ska MTM etableras som ett nationellt kunskapscentrum för tillgänglig läsning.

Trots arbetet med omlokaliseringen har MTM i huvudsak kunnat ge användarna de produkter och tjänster som efterfrågas. Däremot förväntas produktionen och försäljningen av lättläst litteratur att minska under perioden 2019–2022 på grund av att antalet originalproduktioner begränsas under omlokaliseringen och de närmaste åren därefter. Likaså har omlokaliseringen lett till att en del utvecklingsinsatser för att möta användarnas behov och önskemål inte har kunnat genomföras under 2019.

Nyhets tidningen 8 Sidors lokalisering

MTM fick i regleringsbrevet 2019 i uppdrag att särlokalisera 8 Sidors redaktion så att verksamheten fortsättningsvis bedrivs i lokaler i Stockholmsområdet.

Strävan med uppdraget var att säkerställa en långsiktigt väl fungerande lösning för 8 Sidor. Arbetet genomfördes i olika spår:

- Lokaler: Att hitta funktionella lokaler till redaktionen.
- Teknik: Att säkerställa en stabil teknisk plattform, med modern och effektiv teknisk utrustning och välfungerande support.
- Administrativa rutiner och gränssnitt till övriga delar av MTM: Översyn av avtal och administrativa rutiner, samt att tydliggöra och säkerställa övrigt stöd från MTM, exempelvis vad gäller marknadsföring och försäljning.

Den 16 oktober 2019 flyttade 8 Sidors redaktion till en kontorslokal på Drakenbergsgatan 39 vid Hornstull i Stockholm. Flytten genomfördes utan någon produktionspåverkan. MTM bedömer att särlokaliseringen av 8 Sidors redaktion till Stockholm medför en kostnadsökning för myndigheten med cirka 500 tkr per år.

Alla väljare

Under 2019 har 8 Sidors redaktion fortsatt att driva webbplatsen *Alla väljare*, *allavaljare.se*, som publicerar nyheter om politik. På webbplatsen finns också information om det svenska politiska systemet, de politiska partierna och arbetet i riksdagen. Där finns även information om hur valet fungerar och hur det går till att rösta, samt information om EU:s politiska arbete och valet till Europaparlamentet.

Under 2019 var valet till Europaparlamentet i fokus för *Alla väljare*. En medarbetare var i Bryssel och rapporterade från parlamentet. Under valdagen rapporterade *Alla väljare* om valet, valvakorna och redovisade resultatet fortlöpande. Bevakningen skedde i text, bild och rörlig bild. Redaktionen intervjuade väljare, politiker och tjänstemän i EU.

På *Alla väljares* webbplats kan läsarna ställa frågor till partierna och svaren redovisas också på webbplatsen. Sammanlagt finns över 200 läsarfrågor.

MTM fick använda högst 800 tkr från anslaget 6:1 Allmänna val och demokrati för driften av *Alla väljares* webbplats. Tilldelade medel har förbrukats under 2019.

MTM ska göra det möjligt för den oberoende nyhetstidningen 8 Sidors redaktion att även fortsättningsvis bedriva sin verksamhet i lokaler i Stockholm.

MTM ska driva webbplatsen *Alla väljare* med lättläst nyhetsinformation i samband med Europaparlamentsvalet 2019. Verksamheten ska särskilt inriktas mot grupper av röstberättigade med lågt deltagande i tidigare allmänna val såsom unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättningar.

Resultatredovisning för MTM

Ekonomisk analys

De totala kostnaderna för MTM:s verksamhet år 2019 uppgick till 194 934 tkr.

Tabell 1 Verksamhetsutfall 2017 - 2019, tkr

	2019	2018	2017
Intäkter	194 934	194 639	195 039
Kostnader	194 934	194 639	195 039
Verksamhetsutfall	0	0	0
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag	6 775	8 679	9 540
Lämnade bidrag	-6 775	-8 679	-9 540

Källa: Agresso

Kommentar till tabellen

Kostnader och intäkter är i nivå med föregående år. Transfereringarna minskade med 22 procent jämfört med året tidigare. Bidrag till taltidningsföretag stod för 91 procent av de totala transfereringarna under 2019. Minskningen av transfereringarna förklaras till största del av att bidragen till taltidningsföretag minskade med 14 procent 2019. Orsaken till minskningen bedöms vara att taltidningsföretagen ansökt om mindre bidrag för marknadsföring under året.

Tabell 2 Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet, inklusive OH-kostnader och stödverksamhet, tkr

Verksamhet	2019	2018	2017
Intäkter av anslag	185 555	183 646	180 679
<i>Medier lättläst, intäkter</i>	7 881	9 278	10 546
<i>Medier kultur, intäkter</i>	143	411	823
<i>Utveckling, intäkter</i>	0	0	1 232
<i>Tidskrifter, intäkter</i>	74	79	82
<i>Individuell service, intäkter</i>	261	422	502
<i>Gemensamt, övrigt, intäkter</i>	1 019	802	1 175
Summa intäkter enligt resultaträkning	194 934	194 639	195 039
<i>Medier lättläst, kostnader</i>	20 219	20 910	23 798
<i>Medier kultur, kostnader</i>	36 020	38 001	40 098
<i>Medier utbildning, kostnader</i>	32 786	28 685	32 689
<i>Utveckling, kostnader</i>	2 982	2 996	2 686
<i>Dagstidningar, kostnader</i>	40 923	48 207	44 079
<i>Tidskrifter, kostnader</i>	5 154	5 191	5 143
<i>Individuell service, kostnader</i>	3 689	4 031	3 686
<i>Gemensamt, övrigt, kostnader</i>	53 160	46 619	42 860
Summa kostnader enligt resultaträkning	194 934	194 639	195 039
<i>Tidskrifter, transfereringar</i>	580	587	560
<i>Dagstidningar, transfereringar</i>	6 195	8 092	8 980
<i>Summa transfereringar enligt resultaträkning</i>	6 775	8 679	9 540
Summa transfereringar enligt resultaträkning	6 775	8 679	9 540

Källa: Agresso

Kostnaderna för overhead- och stödverksamheten för budgetåret 2019 uppgår till 45,9 (37,9) miljoner kronor, som i tabellen fördelas procentuellt över verksamheterna. Tabellen är uppdelad i intäkter, kostnader och transfereringar.

Ökningen av kostnaderna för overhead- och stödverksamheten med 8 000 tkr beror huvudsakligen på ökade kostnader på grund av omlokaliseringen till Malmö. Kostnaderna är fördelade på hyres- och lokalkostnader med 1 425 tkr samt IT-support och konsultkostnader med 6 575 tkr.

Intäkterna av anslag är i nivå med tidigare år. För *Medier lättläst* har intäkterna minskat med 1 397 tkr på grund av att LL-förlagets försäljning minskat under 2019. Intäkterna för *Medier kultur* har minskat till följd av att försäljning av talböcker till Myndigheten för yrkeshögskolan har sjunkit under året. För *Individuell service* har intäkterna minskat på grund av minskad försäljning av böcker och material.

Kostnader för *Medier kultur* sjönk under 2019 med 1 981 tkr, vilket till stor del beror på minskad produktion i samband med omlokaliseringen till Malmö. För *Medier utbildning* ökade kostnaderna däremot under 2019 med 4 101 tkr, vilket förklaras av att antalet lån till universitets- och högskolestudenter har ökat jämfört med året före. Kostnaderna för *Dagstidningar* har minskat under året på grund av att inga daisyspelare köpts in samt att färre marknadsföringsinsatser har genomförts.

Kostnaderna för *Gemensamt övrigt* ökade med 6 541 tkr på grund av kostnader för konsultarvoden, annonsering, resor och logi, vilket också är en effekt av omlokaliseringen.

Bidragutbetalningar (transfereringar) till dagstidningar minskade med 1 897 tkr 2019 jämfört med året tidigare. Minskningen beror i första hand på att taltidningsföretagen har sökt mindre bidrag för marknadsföringsinsatser under 2019. Därtill har antalet tidningar minskat med fyra tidningar på grund av sammanslagningar och konkurser bland taltidningsföretagen.

Medier lättläst

Prestationen *Medier lättläst* avser verksamheten som ryms inom LL-förlaget och nyhetstidningen *8 Sidor*. MTM producerar och distribuerar lättlästa böcker och nyheter. LL-förlagets utgivning finns i tryckt format, i tal- och ljudboksformat samt i e-boksformat. *8 Sidor* tillgängliggörs som tryckt papperstidning och digitalt. Båda alternativen kan kompletteras med inläsning, som digitalt distribuerad taltidning och som punktskriftstidning. MTM har också ett särskilt uppdrag att rikta stöd för lättläst till skolan.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier lättläst* definieras de kvalitativa aspekterna av en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig lättläst litteratur och nyhetsinformation som ges ut varje år. LL-förlagets uppgift är att bidra till att målgrupperna får tillgång till ett så brett utbud av lättläst litteratur som möjligt. Det innebär att förlaget ska stimulera de kommersiella förlagsaktörerna till ett ökat kvalitativt lättlästutbud och samtidigt agera kompletterande där marknaden inte kan möta efterfrågan.

Förlagets inriktning är att producera och ge ut lättläst allmänlitteratur i svenskt original och svensk översättning. De prioriterade målgrupperna är personer med intellektuell funktionsnedsättning, personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, personer med annat modersmål än svenska, ovana läsare samt äldre personer med läsnedsättning. Utgivningen ska fördelas jämnt över de tre lättlästnivåerna 1 (lättast), 2 (lättare) och 3 (lätt).

För nyhetstidningen *8 Sidor*, *8sidor.se* och för webbplatsen *Alla väljare* är den kontinuerliga utgivningen samt interaktionen med läsarna viktig, bland annat genom *Alla väljares* frågor- och svarstjänst samt funktionen *Kommentarsfält för alla*, där läsarna på ett enkelt och omedelbart sätt kan reagera på en artikel eller tycka till om tidningen. Den som har svårt att uttrycka sig i skrift kan använda symboler.

Myndigheten har till uppgift att tillgängliggöra lättläst litteratur samt att ge ut och distribuera lättläst litteratur i den utsträckning behoven inte tillgodoses på den kommersiella marknaden. Myndigheten ska tillgängliggöra lättläst nyhetsinformation och stödja utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen *8 Sidor*. Myndigheten ska också rikta stöd för lättläst till skolan.

LL-förlaget

LL-förlagets utgivning minskade till åtta titlar under 2019 på grund av omlokalisering och temporärt manusstopp. Stort fokus har legat på kunskapsöverföring och överlämning av det redaktionella arbetet till LL-förlagets nya medarbetare.

Pilotundersökningen *Att främja lättlästmarknaden* har genomförts under året. Målsättningen var att väcka intresse bland andra förlag för att starta egen utgivning av lättläst litteratur. Likaså att undersöka hur LL-förlaget kan samarbeta med övriga lättlästförlag. Pilotundersökningen har bidragit till att stärka flera förlags intresse för att börja ge ut lättläst litteratur. Under 2019 startade Bonniers Bokförlaget Hedvig för lättläst litteratur. De första böckerna släpps under 2020.

Tabell 3. Antal försålda och utgivna titlar, LL-förlaget

	2019	2018	2017
Försäljning -LL-böcker	40 658	60 305	62 823
Utgivning LL-böcker	8	25	20

Källa: Försäljnings- och produktionslista

Kommentar till tabellen

Försäljningen av lättlästa böcker minskade med 31 procent i jämförelse med 2018. Orsaken är att antalet nyutgivna titlar har sjunkit samt att utgivningen har riktats mot mer nischade titlar och mindre målgrupper än tidigare år. Därtill har sälj- och marknadsföringsåtgärder prioriterats ned under omlokaliseringen av MTM. I enlighet med utgivningsplanen minskade antalet utgivna titlar under 2019. Bland årets nyutgivna titlar märks de avslutande delarna i Vilhelm Mobergs *utvandrarepos: Nybyggarna* och *Sista brevet till Sverige*, samt Bengt Fredriksons *Sveriges historia*, samtliga på lättlästnivå 3 (lätt).

Jag behöver en
sån här bok med
bilder, det är
roligare.”

Kurt, skolelev i Söderhamn,
läser lättläst

8 Sidor

8 *sidor* har följt utgivningsplanen och utkommit med 52 nummer.

Tabell 4. Prenumerationsstatistik och besöksstatistik för 8 *Sidor* och 8*sidor.se*

	2019	2018	2017
Antal besök på 8 <i>sidor.se</i>	2 739 166	3 044 147	2 370 077
Antal sidvisningar (ej unika) 8 <i>sidor.se</i>	10 643 837	12 195 338	9 473 165
Antal prenumerationer vid årets utgång, 8 <i>Sidor</i>	6 183	6 803	7 634
Genomsnittlig upplaga, papperstidningen	5 780	6 480	6 927

Källa: Prenumerantstatistik, Google Analytics

Kommentar till tabellen

Besöken på 8*sidor.se* har minskat med 10 procent jämfört med 2018. Likaså har antalet sidvisningar minskat med 13 procent under förra året. Antalet besök på 8*sidor.se* 2018 bedöms ha påverkats av ett ökat intresse för information om valen till riksdag, landsting och kommun under året. Ökningen av antalet sidvisningar och besök bör därför snarare jämföras med dem för 2017. Upplagan för den tryckta tidningen minskade med 11 procent. Förklaringen är att en ökande andel av läsarna väljer gratisalternativet på webben, framför att prenumerera på en tidning.

Lättläst litteratur och samhällsinformation

MTM har presenterat lättlästa böcker och förslag på hur medierna kan användas i skolan på *lektion.se*. Webbplatsen är Sveriges största forum för lärare med över 200 000 aktiva medlemmar¹. Nedladdningsbara lektioner kopplade till lättlästa böcker och 8 *Sidor* har tillgängliggjorts för grundskola respektive gymnasium.

Myndigheten
ska rikta stöd för
lättläst till skolan.

Tabell 5. Antal sidvisningar *lektion.se*

	2019	2018	2017
Antal sidvisningar	20 091	22 885	26 256

Källa: Google Analytics

Kommentar till tabellen

Sidvisningarna på *lektion.se* minskade med 12 procent under 2019.

1 <http://www.lektion.se/about/advertising.php>

Tabell 6 Antal nedladdningar av lektioner kopplade till lättlästa böcker och 8 Sidor

	2019	2018	2017
Nedladdningar	37 756	44 299	41 083

Källa: lektion.se statistiksystem

Kommentar till tabellen

Antalet nedladdningar av lektioner har minskat med 15 procent. Nedgången kan delvis förklaras av att det fanns ett ökat intresse under 2018 för att ladda ned lektioner med koppling till valet 2018.

MTM har ett webbnätverk för lärare, *MTM:s skolwebb* som i slutet av 2019 hade drygt 2 200 medlemmar.² På webbplatsen *mtm.se/skola* publicerades lektioner, reportage och tips med koppling till de flesta av LL-förlagets titlar. Varje vecka under terminerna publicerades läromaterial till aktuellt nummer av 8 Sidor.

MTM har distribuerat nyhetsbrev till medlemmar i *MTM:s skolwebb*: lärare inom Komvux, SFI, särvtvux, gymnasiesärskola och skolbibliotek. Totalt har nyhetsbrev till skolan drygt 5 800 mottagare.³

Under året genomfördes 15 mässor, utställningar och andra informations-tillfällen med inriktning på skolområdet, där MTM presenterade lättlästa nyheter och böcker. Bland annat var MTM med på Sveriges största mässa för skola, SETT⁴. MTM arrangerade också en studiedag i Umeå för lärare, *Alla elevers rätt till läsning*.⁵

Medier kultur

Prestationen *Medier kultur* omfattar produkter och tjänster som myndigheten erbjuder och som används av målgruppen.

Under 2019 ökade utbudet av tillgänglig litteratur (tal-, punktskrifts- och e-textböcker samt teckenspråkig litteratur) med 4 643 (5 201) titlar.⁶ Det samlade beståndet 31 dec 2019 uppgår, efter gallring av inaktuell litteratur, till 138 642 titlar (139 700).⁷ Huvuddelen produceras på uppdrag av MTM, men ett antal titlar förvärvas också från svenska och utländska företag och organisationer.

2 MTM:s konto på mailchimp.com

3 MTM:s konto på mailchimp.com

4 settdagarna.se

5 <https://www.mtm.se/om-oss/studiedagar-och-konferenser/dokumentation-fran-konferenser-och-studiedagar-2019/dokumentation-alla-elevers-ratt-till-lasning/hbszrts>

6 Tabell 7 och tabell 17

7 Mikromarc

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier kultur* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet samt den servicenivå som ökat utbud och samtidig tillgång till produkterna ger.

MTM strävar efter att alla talböcker skall innehålla text. Det tillför ett mervärde för användaren att ha tillgång till texten samtidigt som man lyssnar på boken. 2019 producerades 93 (89) procent⁸ av talböckerna med text. De böcker som idag inte produceras med text är främst avancerad kurslitteratur, där det finns tekniska svårigheter att lägga in texten.

MTM har under året tagit emot 3 562 (2667) externa förslag från användarna genom biblioteken på talböcker och e-text. Antalet externa förslag på barn- och ungdomsböcker är 238. Dessa behöver dock inte vara önskade av barn eller ungdomar utan utgörs ofta av äldre böcker, så kallad nostalgiläsning.

För punktskriftsböckerna har förändrade arbetssätt gjort att statistiken över användarnas produktionsförslag inte stämmer överens med föregående år. Användarna vänder sig nu till MTM:s svarstjänst som är utlagd på en extern aktör, och inte direkt till myndigheten som tidigare.

Det handlar om att inte se detta som en särservice. När det kommer en biblioteksanvändare ska den få hjälp och då krävs det att personalen har en viss kompetensnivå.”

Cecilia Stiernstedt, bibliotekarie, om talböcker.

Produktion och förvärv

MTM producerar och förvärvar talböcker (både svenska och utländska), punktskriftsböcker och taktila bilderböcker. Samtliga talbokstitlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning.

Tabell 7. Antal producerade och förvärvade titlar

	2019	2018	2017
Produktion talböcker	2 039	2 254	2 222
Produktion punktskriftsböcker	871	842	520
Produktion e-text	5	10	19
Förvärv talböcker	303	618	1 017
Förvärv punktskriftsböcker	1	0	4
Förvärv e-text	0	0	0
Förvärv teckenspråkig litteratur	0	0	0
Summa produktion och förvärv	3 219	3 724	3 782

Källa: Dynamics AX

Kommentar till tabellen

Under 2019 ökades produktionen av punktskriftsböcker. Den interna produktionen av punktskrift utgjorde 85 procent (73) av det totala antalet producerade titlar.⁹ Minskningen av talboksproduktion beror på komplexitet i kompetensöverföring i samband med omlokaliseringen. Förvärven av talböcker fortsätter minska eftersom den tidigare leverantören BTJ inte längre producerar talböcker.¹⁰

MTM har varje månad informerat om nyproducerade punktskriftstitlar genom utskick av listan Nya punktskriftsböcker, som når totalt 265 (282) prenumeranter.¹¹ Orsaken till att antalet prenumeranter minskar är enligt MTM:s bedömning att fler väljer att läsa listan i Legimus.

Talböcker

Alla bibliotek kan ladda ner de talböcker som användarna vill låna. Användarna kan också via tjänsten egen nedladdning själva låna böcker från MTM:s bibliotek Legimus, antingen via webben legimus.se eller via appen Legimus.

9 <http://www.btj.se/>

10 Accessdatabas: Försäljning etikettutskrifter

11 Redovisas även under Medier utbildning, tabell 18

Tabell 8 Antalet digitala lån av tal-, e-textböcker och teckenspråkig litteratur till bibliotek respektive användare via *Legimus*.

	2019	2018	2017
Folkbibliotek	105 505	135 101	141 379
Användare, totalt	1 201 587	737 377	630 514
- varav kvinnor/flickor	709 434	422 457	356 828
- varav män/pojkar	491 101	312 928	273 268
- varav övriga	1052	1 992	76
Summa	1 307 092	872 478	771 893
Skolbibliotek	2256	2627	5 806
Användare, totalt	334 913	169 129	132 017
- varav flickor	178 126	87 766	68 276
- varav pojkar	156 543	80 272	63 713
- varav övriga	244	1091	28
Summa	337 169	171 756	137 823
Sjukhusbibliotek	511	641	454
Användare, totalt	2330	1 595	1 144
- varav kvinnor/flickor	1447	983	645
- varav män/pojkar	883	598	499
- varav övriga	0	14	0
Summa	2841	2 236	1 598
Högskolebibliotek	198	159	420
Användare, totalt	325 323	152 593	115 158
- varav kvinnor	243 604	112 473	83 343
- varav män	81 000	39 747	31 580
- varav övriga	719	373	235
Summa	325 521	152 752	115 578
Övriga bibliotek (till exempel länsbibliotek) *	674	694	696
Användare, totalt	3066	716	796
- varav kvinnor/flickor	1789	437	365
- varav män/pojkar	1009	202	221
- varav övriga	268	77	210
Summa	3740	1 410	1 492
Summa: Bibliotek	109 144	139 222	148 755
Summa: Användare	1 867 219	1 061 410	879 629
Totalt	1 976 363	1 200 632	1 027 691

Källa: Qlik Sense (verifierat genom direktuttag från NDS av MSC)

*) MTM:s skyddade bibliotek (för personer med skyddad identitet), specialbibliotek och samarbetspartners ingår i uppgifterna. Uppgift i MTM:s årsredovisning 2017 har reviderats eftersom antalet låntagare 2017 på dessa bibliotek har lagts till.

Kommentar till tabellen

Under sommaren 2019 lanserade MTM nya versioner av både Android-appen och iOS-appen för Legimus vilka förenklade det digitala lånanandet för användarna. MTM:s bedömning är att de förenklade apparna har bidragit till ett förändrat användarbeteende som kan vara en förklaring till den stora ökningen av digitala lån under 2019. En annan orsak som kan ha bidragit till ökningen av lån är att MTM marknadsförde apparna på sociala medier i samband med lanseringen. Däremot är det inte säkert att ökningen av lån speglar antalet lästa talböcker. En del av ökningen kan bero på att användarna testat de nya apparna och provat att låna talböcker under en period efter de lanserats.

Under januari 2020 har MTM arbetat tillsammans med systemleverantören för att undersöka om det fanns några felkällor i lånestatistiken. Analysen visade att det inte gick att identifiera några fel i de underliggande systemen (NDS och Qlik Sense). Mot denna bakgrund bedömer MTM att statistiken ger en rättvisande bild av digitala lån gjorda under 2019. MTM kommer dock att följa utvecklingen av de digitala lånen noga under 2020 och vid behov revidera uppgiften i årsredovisningen för 2020.

Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Utvecklingen av digitala lån under 2019

Totala antalet digitala lån ökade 2019 med cirka 65 (17) procent jämfört med 2018. Användarnas egna digitala lån ökade med 76 (20) procent och bibliotekens minskade med 22 (5) procent. Biblioteken stod endast för cirka 6 (12) procent av det totala antalet digitala lån.

Av det totala antalet digitala lån, 1 976 363 (1 200 632), utgjorde fortfarande folkbibliotekslånen den största delen med 66 (72) procent. Skolbibliotekslånens andel var 17 (14) procent och högskolebibliotekens var 17 (13) procent.

Den största ökningen svarar högskolebiblioteken för, där antalet användarlån mer än fördubblades jämfört med 2018. Även skolbiblioteken stod för en avsevärd ökning av användarlånen jämfört med året före. Under 2019 ökade lånen där med 98 (78) procent. Användare på sjukhusbibliotek ökade sina digitala lån under året med 46 (39) procent. De digitala lånen genom övriga bibliotek mer än tredubblades 2019.

MTM:s bedömning är att det inte finns någon entydig förklaring till tillväxten av lån utöver ett ändrat användarbeteende (se kommentar till tabell 8). Sannolikt beror den på en ökad acceptans bland användare att använda talböcker som en följd av utvecklingen av ljudboksmarknaden. Likaså på att biblioteken har lagt mer resurser för att informera om möjligheten att låna talböcker via dem eller genom Legimus. Under 2020 kommer MTM att arbeta för att få en tydligare bild av orsakerna till den ökade lånevolymen.

På folkbiblioteken stod kvinnor/flickor under 2019 för 59 procent av de digitala lånen. Deras andel av lånen har ökat från föregående år då lånen var mer jämnt fördelade mellan kvinnor/flickor och män/pojkar. Vid skolbiblioteken är användarlånen mer jämnt fördelade: flickor står för 53 (52) procent av användarlånen och pojkar för 47 (48) procent. Bland högskolestudenter stod kvinnorna för 75 procent av lånen. Vid sjukhusbiblioteken gjorde kvinnor/flickor 62 (61) procent av lånen medan männens/pojkarnas andel var 38 (37) procent.

Fördelning mellan *legimus.se*, appen *Legimus*, webbspelaren och *Talboken kommer*

Tabell 9 Antal nedladdningar¹² via *legimus.se*, appen *Legimus*, webbspelaren och *Talboken kommer* bland enskilda användare

	2019	2018	2017
Appen <i>Legimus</i>: under 18 år, totalt	494 319	255 133	219 369
- varav flickor	232 858	119 787	103 657
- varav pojkar	261 361	134 797	115 672
- varav övriga	100	549	40
Appen <i>Legimus</i>: över 18 år, totalt	1 014 019	453 462	345 645
- varav kvinnor	696 846	307 364	233 173
- varav män	315 884	144 373	112 088
- varav övriga	1289	1 725	105
Summa appen	1 508 338	708 595	565 014
<i>legimus.se</i>: under 18 år, totalt	6548	7 804	11 229
- varav flickor	2376	2747	3 954
- varav pojkar	4167	5050	7 273
- varav övriga	5	7	2
<i>legimus.se</i>: över 18 år, totalt	173 773	211 195	241 876
- varav kvinnor	95 992	117 300	133 145
- varav män	77 355	93 569	108 588
- varav övriga	386	326	143
Summa <i>legimus.se</i>	180 281	218 999	253 105
Webbspelaren: under 18 år, totalt	44 088	35 776	22 291
- varav flickor	16 992	14 057	9 196
- varav pojkar	27 061	21 594	13 088
- varav övriga	35	125	7
Webbspelaren: över 18 år, totalt	94 103	62 080	34 437
- varav kvinnor	66 933	43 165	23 740
- varav män	26 928	18 665	10 655
- varav övriga	242	250	42
Summa webbspelaren	138 191	97 856	56 728
<i>Talboken kommer</i>: över 18 år, totalt	16 148	14 076	4 091
- varav kvinnor	7514	6 105	2 002
- varav män	8617	7 610	2 089
- varav övriga	17	361	0
Summa <i>Talboken kommer</i>	16 148	14 076	4 091
Totalt antal nedladdningar	1 842 958	1 039 526	878 938

Källa: Qlik Sense

12 Begreppet nedladdningar avser nedladdningar av talböcker från *Legimus.se* samt strömning av talböcker via appen *Legimus* och webbspelaren.

Kommentar till tabellen

Under sommaren 2019 lanserade MTM nya versioner av både Android-appen och iOS-appen för Legimus vilka förenklade det digitala lånandet för användarna. MTM:s bedömning är att de förenklade apparna har bidragit till ett förändrat användarbeteende som kan vara en förklaring till den stora ökningen av nedladdningar under 2019. En annan orsak som kan ha bidragit till ökningen av nedladdningar är att MTM marknadsförde apparna på sociala medier i samband med lanseringen. Däremot är det inte säkert att ökningen av nedladdningar speglar antalet lästa talböcker. En del av ökningen kan bero på att användarna testat de nya apparna och provat att låna talböcker under en period efter de lanserats.

Under januari 2020 har MTM arbetat tillsammans med systemleverantören för att undersöka om det fanns några felkällor i nedladdningsstatistiken. Analysen visade att det inte gick att identifiera några fel i de underliggande systemen (NDS och Qlik Sense). Mot denna bakgrund bedömer MTM att statistiken ger en rättvisande bild av antalet nedladdningar gjorda under 2019. MTM kommer dock att följa utvecklingen av nedladdningarna noga under 2020 och vid behov revidera uppgiften i årsredovisningen för 2020.

Utvecklingen av nedladdningar bland enskilda användare i Legimus 2019

Appen Legimus står för 82 (68) procent av nedladdningarna. Bland unga användare sker 91 (85) procent av nedladdningarna via appen. Antalet nedladdningar genom appen Legimus har mer än fördubblats. Ökningen är jämt fördelad mellan kvinnor och män. Däremot har lånen via appen Legimus minskat med 25 procent för gruppen övriga. För både flickor och pojkar under 18 år har nedladdningarna i appen Legimus ökat med 94 procent.

Antalet nedladdningar av talböcker via legimus.se har fortsatt att minska under 2019. Förklaringen är till stor del att fler användare väljer att läsa strömmande via appen och webbspelaren.

Användningen av webbspelaren har ökat med 41 (72) procent under 2019. Ökningen bland unga under 18 år var 23 (61) procent. Fördelningen var 21 procent för flickor och 25 procent för pojkar.

Tjänsten Talboken kommer, där folkbibliotek förmedlar talböcker via internet till it-ovana låntagare, har ökat under året. Under 2019 förmedlades 16 148 lån (14 076) en ökning med 15 procent.

MTM:s bedömning är att det inte finns någon entydig förklaring till tillväxten av nedladdningar utöver ett ändrat användarbeteende (se kommentar till tabell 9). Sannolikt beror den på en ökad acceptans bland användare att använda talböcker som en följd av utvecklingen av ljudboksmarknaden. Likaså på att biblioteken har lagt mer resurser på att informera om möjligheten att ladda ned talböcker genom Legimus. Under 2020 kommer MTM att arbeta för att få en tydligare bild av orsakerna till den ökade nedladdningsvolymen.

Tabell 10. Antal fysiska utlån av talböcker

	2019	2018	2017
Utlånade fysiska titlar	1609	1 699	2 266
Summa utlånade titlar	1609	1 699	2 266

Källa: NDS genom MSC

Kommentar till tabellen

Den fysiska utlåningen av talböcker fortsätter att minska och var 5 procent lägre än föregående år. Det är främst grupperna svenska medborgare i utlandet och utländska bibliotek som har behov av att låna fysiska talböcker.

Tabell 11. Antal förmedlare i Legimus

Antal bibliotek som är registrerade hos MTM	2019	2018	2017
Folkbibliotek	671	667	656
Skolbibliotek	2 194	2 178	2 119
Sjukhusbibliotek	34	34	32
Högskolebibliotek	80	79	79
Summa	2 979	2958	2886
Antal bibliotek som lånat direkt från MTM			
Folkbibliotek	2	47	66
Skolbibliotek	23	94	98
Sjukhusbibliotek	0	2	4
Högskolebibliotek	1	5	2
Summa	26	148	170

Källa: NDS genom MSC

Kommentar till tabellen:

Uppgifterna i tabell 11 är framtagna ur NDS och är inte fullt jämförbara med MTM:s årsredovisningar för 2018 och 2017 på grund av byte av datakälla från Micromarc (MM3) till NDS. För att göra uppgifterna jämförbara mellan åren har nya värden för 2017 och 2018 tagits fram ur NDS och lagts in i tabellen. Antal bibliotek som är registrerade hos MTM har varit förhållandevis stabilt under perioden och visar på en ökning mellan 1–6 procent beroende på bibliotekstyp mellan 2017 och 2019. Däremot har antalet lån som biblioteken gjort direkt från MTM fortsatt att minska.

Tabell 12. Antal användare i Legimus som registrerats via bibliotek

	2019	2018	2017
Folkbibliotek totalt	81 916	71 940	61 391
- varav kvinnor/flickor	40 822	35 906	30 095
- varav män/pojkar	39 434	35 978	31 275
- varav övriga	1 660	56	21
Skolbibliotek totalt	63 861	53 367	44 389
- varav flickor	29 648	24 665	20 520
- varav pojkar	34 099	28 612	23 843
- varav övriga	114	90	26
Sjukhusbibliotek totalt	116	97	79
- varav kvinnor/flickor	78	61	47
- varav män/pojkar	38	36	32
- varav övriga	0	0	0
Högskolebibliotek totalt	16 464	13 767	11 422
- varav kvinnor	11 932	9 941	8 183
- varav män	4 450	3 762	3 191
- varav övriga	82	64	48
Summa registrerade användare i Legimus	162 357	139 171	117 288

Källa: NDS

Kommentar till tabellen

Under 2019 ökade antalet användare med 17 (19) procent. Av 37 318 nya användare var 18 997 (17 816) kvinnor, 17 888 (17 391) män och 433 (136) övriga. Fortfarande är fördelningen av nyregistrerade användare jämn mellan könen. Kvinnornas andel var 51 (50) procent medan männens var 48 (49) procent vilket innebär en förskjutning med 1 procent mellan könen under 2019. Ökningen av antalet användare ligger i linje med utvecklingen de senaste åren och förklaras av faktorer som riktat arbete från biblioteken och ökad kunskap om stöd till personer med funktionsnedsättning både i skolan och inom högre utbildning. Till detta kommer att kunskapen om MTM:s tjänster och produkter har ökat bland användare och förmedlare. Med kvinnor respektive män avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Tabell 13. Antal registrerade användare som lånat via Legimus

	2019	2018	2017
Folkbibliotek totalt	53 904	53 463	40 006
- varav kvinnor/flickor	28 902	27 549	20 722
- varav män/pojkar	24 979	25 873	19 271
- varav övriga	23	41	13
Skolbibliotek totalt	35 833	36 298	24 236
- varav flickor	17 573	17 329	11 932
- varav pojkar	18 210	18 908	12 293
- varav övriga	50	61	11
Sjukhusbibliotek	83	75	53
- varav kvinnor/flickor	55	50	29
- varav män/pojkar	28	25	24
- varav övriga	0	0	0
Högskolebibliotek	12 737	10 784	8 068
- varav kvinnor	9363	7 862	5 854
- varav män	3326	2 876	2 187
- varav övriga	48	46	27
Övriga bibliotek	141	74	18
- varav kvinnor/flickor	99	45	6
- varav män/pojkar	41	28	11
- varav övriga	1	1	1
Summa	102 698	100 694	72 383

Källa: Qlik Sense

Kommentar till tabellen

Antal användare som har lånat minst en talbok via Legimus har ökat marginellt sedan 2018. Spridningen är däremot stor mellan de olika biblioteken. Antalet registrerade användare ökade på högskolebibliotek med 18 procent, sjukhusbibliotek 11 procent och på övriga bibliotek med 91 procent. Förändringen för folkbibliotek och skolbibliotek var marginell. Användarna på högskolebibliotek ökade totalt med 18 (34) procent, och kvinnor/flickor utgör 73 (73) procent. Fördelningen mellan kvinnor och män speglar till stor del könsfördelningen bland antagna högskolestudenter. Bland de antagna till höstterminen 2019 var andelen kvinnor 61 procent och män 39 procent¹³. För kategorin Övriga bibliotek har antalet registrerade användare mer än fördubblats. Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

13 SCB Statistiska meddelanden UF 46 SM 1901 Universitet och högskolor Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2019

Tabell 14. Antal exemplar försålda talböcker

	2019	2018	2017
Till privatpersoner	52	25	40
Till bibliotek, BTJ	10 801	12 246	8 867
Summa	10 853	12 271	8 907

Källa: Underlag från BTJ

Kommentar till tabellen

MTM tillhandahåller talböcker till försäljning via en återförsäljare, BTJ, som laddat ner exemplar från legimus.se och sålt dem till biblioteken och privatpersoner. Försäljningen av talböcker minskade med 12 (+38) procent jämfört med 2018. Orsaken till variationen i bibliotekens inköpsvolym mellan åren bedöms bero på att deras inköpspolicy skiljer sig åt mellan åren. Likaså på att fler väljer att ladda ner talböcker från Legimus.

Punktskriftsböcker

Beståndet av punktskriftsböcker uppgick vid årsskiftet till 16 991 (15 608) titlar. Böckerna produceras i olika format och distribueras till användarna via MTM:s punktskriftsutlåning, via folk- och skolbibliotek samt direkt till användaren genom ett envägslån från MTM av den aktuella titeln¹⁴. Totalt har 16 355 (15 860) volymer lånats ut, 99 procent av dessa lånades ut som envägslån. MTM lånade ut till 693 (652) användare samt till ett stort antal folk- och skolbibliotek som förmedlar punktskriftsböcker. MTM tillhandahåller även punktskriftsböcker till försäljning. Ett gott samarbete med landets syncentraller, Synskadades Riksförbund (SRF) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) bidrar till att punktskriftsanvändare får kännedom om möjligheten att låna punktskriftsböcker från MTM.

Tabell 15. Antal utlånade och försålda punktskriftsböcker samt antal punktskriftsanvändare

	2019	2018	2017
Utlånade volymer	16 355	15 860	15 182
- varav barnböcker	*	2 819	2 861
Försålda exemplar	422	377	353
Antal punktskriftsläsare, totalt	693	652	630
- varav kvinnor	432	412	395
- varav män	254	235	231
- varav övriga	7	5	4

Källa: Mikromarc, NDS

* På grund av förändrade produktionsflöden kan MTM inte få fram någon siffra för hur många barnboksvolymer som producerats

14 Envägslån innebär att ett exemplar av titeln skickas till användaren och när boken är färdigläst återvinns den.

Kommentar till tabellen

Antalet låntagare ökade under 2019 från 652 till 693, vilket är en ökning med 6 procent.

Taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Tre nya taktila bilderböcker för barn med funktionsnedsättning har producerats i collageteknik. En av dessa, *Känner du Pippi Långstrump*, har producerats i samarbete med Celia i Finland. Samproduktion av taktila bilderböcker innebär att produktionskostnaden minskar. En av titlarna, *Bidde det då? Sagan Mäster skräddare*, gjordes även med tecken som stöd. Beståndet har inte ökat eftersom tre titlar har gallrats under året.

Tabell 16. Bestånd, taktila bilderböcker

	2019	2018	2017
Bestånd, taktila bilderböcker *	93	93	89
Försålda exemplar, antal	286	328	228

Källa: Mikromarc, CRM

* Avser antal titlar

Myndigheten ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning.

Främja teckenspråkig litteratur

MTM tillgängliggör teckenspråkig litteratur producerad av Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, i form av filmer i *legimus.se*. Utbudet omfattar 148 titlar och består främst av barn- och ungdomsböcker. Antalet lån av teckenspråkig litteratur via *legimus.se* uppgick 2019 till 9 (16) stycken.¹⁵

MTM ska främja teckenspråkig litteratur.

Medier utbildning

Prestationen *Medier utbildning* omfattar produkter och tjänster som myndigheten erbjuder och som används av studerande vid högskola och universitet.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier utbildning* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet. Vidare utifrån den servicenivå som ökat utbud och ökad samtidig tillgång till produkterna ger.

Ingen student med läsnedsättning ska behöva vänta på sin kurslitteratur. MTM har fortsatt arbetet med att effektivisera produktions- och distributionsprocessen. Under pågående produktion skickas delar av boken löpande

MTM ska förse högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning med sådana exemplar av kurslitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen.

¹⁵ Legimus.se

till studenterna i den ordning de önskar och dessa delleveranser når studenten tidigt. Däremot har studenterna fått vänta på den slutliga leveransen av den färdiga talboken då flera av titlarna har varit komplicerade att producera.

Landets lärosäten ansvarar för registrering av studerande till tjänsten *Egen nedladdning*. I december 2019 fanns det 16 464 registrerade användare med nedladdningskonto på universitets- och högskolebibliotek, att jämföra med 13 767 vid samma tidpunkt året innan, en ökning med 20 (20) procent. Antalet studenter som begär att få sin kurslitteratur i punktskrift varierar mellan åren. Produktionen av kurslitteratur i punktskrift är mycket kostnadsdrivande för myndigheten.

Förbättrad service till studenter

Många högskolor har studenter som läser på distans. För att underlätta för dessa studenter har MTM infört möjligheten för förmedlare på högskolebibliotek att på distans genomföra introduktionssamtal och registrering i *Legimus*. Introduktionssamtal på distans följer MTM:s riktlinjer.

MTM samarbetar med Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), där MTM producerar litteratur för studerande på de utbildningar som MYH administrerar. MTM har även ett samarbete med folkhögskolor. Produktionen bekostas av skolorna och böckerna finns tillgängliga för lån i *legimus.se*. Samarbetet har resulterat i 44 (41) titlar.¹⁶

Punktskrift är viktigt, för då lär jag mig ordens stavning bättre.”

Viktoria Karlsson, student

16 Legimus.se

Produktion och förvärv

MTM producerar och förvärvar talböcker (både svenska och utländska) och punktskriftsböcker för högskolestuderande med funktionsnedsättning.

Produktionen är delvis efterfrågestyrd och sker antingen på förslag från studenterna eller genom urval av nytgiven kurslitteratur. MTM samarbetar även med lärosätena för att identifiera och förproducera titlar.

Tabell 17. Antal producerade och förvärvade titlar, *Medier utbildning*

	2019	2018	2017
Produktion talböcker	1 332	1 331	1 566
Produktion punktskriftsböcker	8	59	15
Produktion e-textböcker	80	81	53
Förvärv talböcker	4	6	136
Summa produktion och förvärv	1 424	1 477	1 770

Källa: Dynamics AX

Kommentar till tabellen

Produktionen av punktskriftsböcker har minskat på grund av minskad efterfrågan, medan efterfrågan på andra medier är oförändrad. Högskolornas beställningar av talböcker från MTM ligger fortfarande på en låg nivå, då de väljer att använda andra hjälpmedel än inläsning för mindre omfattande material.

Utlåning

Tabell 18. Antal lån

	2019	2018	2017
Antal digitala lån, högskolebibliotek	198	159	420
Antal digitala lån, studenter vid högskolebibliotek	325 282	152 593	115 158
- varav kvinnor	243 600	112 473	83 343
- varav män	80 963	39 747	31 580
- varav övriga	719	373	235
Summa	325 480	152 752	115 578

Källa: Mikromarc, NDS

Kommentar till tabellen

Under sommaren 2019 lanserade MTM nya versioner av både Android-appen och iOS-appen för Legimus, vilka förenklade det digitala lånet för användarna. MTM:s bedömning är att de förenklade apparna har bidragit till ett förändrat

användarbeteende, som kan vara en förklaring till den stora ökningen av digitala lån under 2019. En annan orsak som kan ha bidragit till ökningen av lån är att MTM marknadsförde apparna på sociala medier i samband med lanseringen. Därremot är det inte säkert att ökningen av lån speglar antalet lästa talböcker. En del av ökningen kan bero på att användarna testat de nya apparna och provat att låna talböcker under en period efter de lanserats.

Under januari 2020 har MTM arbetat tillsammans med systemleverantören för att undersöka om det fanns några felkällor i lånestatistiken. Analysen visade att det inte gick att identifiera några fel i de underliggande systemen (NDS och Qlik Sense). Mot denna bakgrund bedömer MTM att statistiken ger en rättvisande bild av digitala lån gjorda under 2019. MTM kommer dock att följa utvecklingen av de digitala lånen noggrant under 2020 och vid behov revidera uppgiften i årsredovisningen för 2020.

Med kvinnor respektive män avses det genom personnummer tilldelade könet. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Utvecklingen av digitala lån bland högskolestudenter

Bland låntagare som har lånat via högskolebibliotek har antalet digitala lån i *Legimus* ökat med 25 procent. Antalet digitala lån som gjorts av studenter vid högskolebibliotek mer än dubblerades 2019, vilket ska jämföras med en ökning med 33 procent året tidigare.

MTM:s bedömning är att det inte finns någon entydig förklaring till tillväxten av lån utöver ett ändrat användarbeteende (se kommentar till tabell 18). Sannolikt beror den på en ökad acceptans bland användare att använda talböcker som en följd av utvecklingen av ljudboksmarknaden. Likaså på att biblioteken har lagt mer resurser på att informera om möjligheten att låna talböcker via dem eller genom *Legimus*. Under 2020 kommer MTM att arbeta för att få en tydligare bild av orsakerna till de ökade lånevolymerna.

Trenden att kvinnor står för en övervägande mängd av lånen har fortsatt under året. Under 2019 var deras andel 75 (74) procent av de totala digitala lånen. Fördelningen mellan kvinnor och män speglar till stor del könsfördelningen bland antagna högskolestudenter. Bland de antagna till höstterminen 2019 var andelen kvinnor 61 procent och män 39 procent.¹⁷

Utveckling

Prestationen *Utveckling* omfattar den verksamhet som resulterar i utveckling och vidareutveckling av produkter och tjänster och som kommer målgruppen tillgodo.

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Utveckling* resulterar i nya och förbättrade produkter och tjänster som myndigheten bedömer får positiva effekter för användarna. Arbetet sker i samverkan med användare och leverantörer.

17 SCB Statistiska meddelanden UF 46 SM 1901 Universitet och högskolor Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2019

MTM ska främja och bevaka teknikutvecklingen av nya medier för att öka tillgängligheten till litterära verk och dagstidningar för personer med funktionsnedsättning.

Verksamheten syftar till ökad tillgänglighet och ökad valfrihet i användningen av produkter och tjänster. Genom att även främja forskning kring tillgängliga medier och MTM:s målgrupper, kan nya produkter och tjänster i än högre grad komma användarna tillgodo. MTM är medlem i Standardiserings i Sverige (SIS) och deltar i flera tekniska kommittéer i syfte att bidra till tillgänglig läsning. Ett pilotprojekt i att producera teckenspråkig skönlitteratur har påbörjats under 2019.

Samverkan med KTH

MTM har sedan november 2018 en industridoktorand på halvtid placerad på avdelningen Tal, musik och hörsel på Kungliga tekniska högskolan, KTH. Under 2019 publicerades fem referentgranskade (peer-reviewed) vetenskapliga artiklar som också presenterades på en svensk och fyra internationella forskningskonferenser. MTM:s doktorand var huvudförfattare på fyra av dessa samt medverkade i den femte.¹⁸

Under 2019 har ett projekt, *Subjektiva intryck av lyssningströtthet hos personer som studerar med hjälp av syntetiskt tal*, som undersöker hur det är att studera med hjälp av syntetiskt tal, pågått. Projektet är ett samarbete mellan KTH/Språkbanken Tal och MTM.

MTM deltar i ett treårigt samarbetsprojekt, *Djupinlärd talsyntes för uppläsning av lång och informationsrik text*, som leds av KTH. Projektet pågår mellan december 2019 och 2022. Övriga projektdeltagare är Bonnierförlagen, Wikimedia Sverige och Södermalms Talteknologiservice (STTS).

Tjänst för distribution av talböcker

För att nå fler än taltidningsprenumeranter med tjänsten *Talboken kommer*, har ett samarbete med bibliotek, syncentraler och återförsäljare av daisyspelare bedrivits för att testa tjänsten inom befintliga strukturer och ansvarsområden.

Utveckling av lättanvänd digital läsutrustning

MTM har tillsammans med samarbetspartners/leverantörer utvecklat och användbarhetstestat enklare prototyper för lättanvänd digital läsutrustning. Utrustningen ska även kunna anpassas beroende på typ av funktionsnedsättning hos användaren. En samverkan med Mälardalens högskola (MDH) har även inletts inom området.

18 http://ceur-ws.org/Vol-2364/42_paper.pdf
<https://zenodo.org/record/3246017#XjA3fGhKhaQ>
https://www.isca-speech.org/archive/Interspeech_2019/pdfs/1553.pdf
https://www.isca-speech.org/archive/SSW_2019/pdfs/SSW10_P_2-1.pdf
<https://people.kth.se/~ghe/pubs/pdf/wagner2019speech.pdf>

Dagstidningar

Myndigheten har till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för personer med en funktionsnedsättning som gör att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning.

Prestationen *Dagstidningar* omfattar dagstidningar som myndigheten i samverkan med tidningsföretagen årligen producerar, tillgängliggör och distribuerar som taltidning samt det användarstöd myndigheten tillhandahåller.

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Dagstidningar* resulterar i en ökad användarnytta genom att varje år tillgängliggöra ett brett utbud av dagstidningar samt tillhandahålla den servicenivå som ett brett utbud och förbättrade tjänster ger. Utbudet har under året minskat med fyra tidningstitlar till följd av att dagstidningarna lagts ned.

De kvalitativa aspekterna utgår huvudsakligen från den utveckling som sker inom taltidningsområdet.

Dagstidningar och kostnader

Taltidningar produceras med talsyntes och distribueras via internet. Det ger användaren möjlighet att prenumerera på valfri dagstidning oavsett var man befinner sig, läsa all redaktionell text i tidningen samt använda utrustning som passar individens egna behov. Taltidningsnämnden beslutar om stöd för utgivning av taltidningar i enlighet med förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning. MTM ansvarar för produktion och distribution, vilket sköts via upphandlade leverantörer.

Prenumeranterna kan, vid behov, erhålla kostnadsfri mottagarutrustning. MTM ansvarar för upphandling, fördelning och vidareutveckling av de mottagare som behövs för att prenumeranterna ska kunna lyssna på taltidningen.

Tabell 19. Kostnad för taltidningsverksamheten exklusive OH-kostnader, tkr

	2019	2018	2017
Taltidningsverksamhet	31 294	39 319	37 223
- varav inköp nya mottagare	0	1 515	0
Bidrag till taltidningsföretag	6 153	8 092	8 980
Summa exklusive utbyte av mottagare	38 077	45 897	46 203
Summa inklusive utbyte av mottagare	38 077	47 411	46 203

Källa: Agresso

Kommentar till tabellen

Kostnaden för taltidningsverksamheten exklusive inköp av nya mottagare har minskat med 17 procent under 2019.

Kostnadsutvecklingen kan också kopplas till kostnad per prenumerant.

Tabell 20. Kostnad per prenumerant, tkr.

	2019	2018	2017
Kostnad per prenumerant	8,5	11,0	10,8

Källa: Agresso och Textalk Vision

Kommentar till tabellen

Kostnaden per prenumerant har minskat jämfört med 2018. Minskningen beror i första hand på att taltidningsföretagen har sökt mindre bidrag för marknadsföringsinsatser under 2019. Därtill har antalet tidningar minskat med 4 tidningar på grund av sammanslagningar och konkurser bland taltidningsföretagen. Därtill att det inte gjorts några inköp av daisyspelare under 2019 samt att antalet prenumeranter ökade med 182 under 2019.

Tidskrifter

Prestationen *Tidskrifter* omfattar de produkter och tjänster som erbjuds personer med synnedsättning, samt stöd till de kulturtidskrifter som själva tillgängliggör sin tidskrift.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Tidskrifter* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tidskrifter som varje år tillgängliggörs samt utifrån den servicenivå som ett ökat utbud och förbättrade tjänster ger.

Antalet tidningar man kan prenumerera på är oförändrat jämfört med 2018.

MTM ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda personer med synnedsättning kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället.

Tabell 21. Antal tidningar och prenumerationer

	2019	2018	2017
Taltidning, barn, 2 tidningar	95	111	99
- varav flickor	40	49	43
- varav pojkar	51	53	51
- varav övriga	4	9	5
Taltidning, vuxna, 3 tidningar	331	449	436
- varav kvinnor	213	297	291
- varav män	97	126	119
- varav övriga	21	26	26
Punktskriftstidning, barn, 1 tidning	13	16	16
- varav flickor	7	9	9
- varav pojkar	3	4	4
- varav övriga	3	3	3
Punktskriftstidning, vuxna, 2 tidningar	124	140	128
- varav kvinnor	82	96	89
- varav män	34	36	34
- varav övriga	8	8	5
Tidskrifter överförda till punktskrift i sin helhet	147	169	167
- varav kvinnor	99	121	112
- varav män	35	48	43
- varav övriga	13	0	12
8 Sidor, punktskrift	53	66	51
- varav kvinnor	24	27	24
- varav män	15	15	11
- varav övriga	14	24	16
Kamratposten och Knep och knåp, punktskrift i urval	36	43	35
- varav kvinnor	27	27	22
- varav män	8	14	12
- varav övriga	1	2	1
Summa	799	951	932

Källa: Agresso (antalet prenumeranter)

Kommentarer till redovisningen

Efterfrågan har minskat. Många av tidningarna för vuxna läses av den äldre generationen. MTM:s erfarenhet från kontakter med användare är att uppsägning av prenumeration oftast sker med hänvisning till hög ålder. Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas prenumeranter som inte har angett komplett personnummer, eller organisationer.

Stöd för inlästa kulturtidskrifter

MTM administrerar ett stöd för inläsning och redigering av kulturtidskrifter. Under 2019 har 20 (11) kulturtidskrifter erhållit cirka 555 (587) tkr i stöd.

MTM ska göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Individuell service

Prestationen *Individuell service* omfattar produkter och tjänster som erbjuds personer med synnedsättning.

Kvalitativa aspekter

Individuell service är verksamhet som genom hög personlig servicenivå bidrar till att skapa möjlighet till ökad delaktighet i samhället. Här kan nämnas till exempel Utskrivningstjänsten, *Punktkassen* och *Punktväskan* samt spel och almanackor som anpassas efter målgruppens behov.

Att tidigt komma i kontakt med bokstäver, text och böcker är en viktig faktor för att utvecklas till en läsande person, vilket gäller alla barn. Möjligheten till detta är dock begränsad för punktskriftsläsande barn eftersom tillgången på punktskrift i omgivningen är liten.

Punktkassen och Punktväskan förmedlas, via syncentralerna, till familjer där ett barn förväntas bli punktskriftsläsare. Materialen är tänkta för barn i förskoleålder och vill inspirera till taktill läsning och lek samt bidra till att utveckla färdigheter som behövs för punktläsning.

En del av informationsmaterialet i både Punktkassen och Punktväskan har kompletterats med en version på engelska, efter önskemål från våra förmedlare.

Punktläsande barn i åldrarna fem till tolv år kan vara medlemmar i Punktklubben och får då paket med böcker, enkla texter och andra läsinspirerande saker, som till exempel sällskapsspel, Finn fem fel och labrynter.

För att bidra till ökad självständighet och delaktighet producerar myndigheten punktskriftsalmanackor och sällskapsspel som synanpassas. Oftast behövs både en anpassning av spelplan och tärningar samt instruktioner. Spelen säljs via återförsäljare.

Det går också att prenumerera på Melodikrysets kryssruta på punktskrift.

Tabell 22. Antal producerade artiklar

	2019	2018	2017
Almanackor i fem olika format	460	490	490
Synanpassade kortlekar	150	100	350
Sällskapsspel	170	81	105
Summa	780	671	945

Källa: Lagerlista Iris, inlevererade produkter

Kommentarer till tabellen

Vissa artiklar som finns i lager tillverkas endast vid behov. Försäljningen av almanackor minskar eftersom många användare går över till digitala almanackor.

Tabell 23. Antal prenumeranter och levererade produkter

	2019	2018	2017
Punktkassen*	36	17	17
Punktväskan*	34	21	14
Punktklubben totalt	27	33	26
- varav flickor	14	20	15
- varav pojkar	12	12	11
- varav övriga*	1	1	0
Melodikrysset totalt	41	44	41
- varav kvinnor	32	34	32
- varav män	9	10	9
- varav övriga*	0	0	0

Källa: Prenumerationslistor ur Agresso, sammanställningar av beställningar via e-post och telefon, samt prenumerationslista ur CRM-system.

*Punktkassen och Punktväskan delas ut via förmedlare, därav ingen fördelning efter kön.

Kommentarer till tabellen

Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas prenumeranter utan komplett personnummer eller organisationer. Antalet medlemmar i Punktklubben varierar mellan åren beroende på hur många punktskriftsläsande barn som finns i varje årskull. Förklaringen till den stora ökningen av användare av Punktkassen och Punktväskan är enligt MTM:s bedömning en ökad aktivitet hos förmedlarna.

Punktskriftstjänsten är en individuell, kostnadsfri service för personer med dövblindhet och personer med synnedbudsättning. Genom tjänsten kan

enskilda punktskriftsläsare få eget material överfört till punktskrift exempelvis myndighetsdokument, taktila kartor och bruksanvisningar. Likaså recept, musiktexter och stickbeskrivningar. MTM överför även *Dövas tidning* till punktskrift. Personer med dövblindhet har inga begränsningar när det gäller att beställa material. Personer med synskada kan beställa max 1500 originalsidor punktskrift per person och år samt ett obegränsat antal kopior.

Kostnaden för *Punktskriftstjänsten* 2019 var 643 tkr¹⁹ jämfört med 534 tkr 2018 och 623 tkr 2017 vilket var en ökning med 20 procent jämfört med 2018 och 3 procent jämfört med 2017. Styckkostnaden per punktskriftstjänstgörande var 983 kr 2019 jämfört med 938 kr 2018 och 896 kr 2017 vilket innebär en ökning av kostnaden med 5 procent mellan 2019 och 2018 och med 10 procent mellan 2019 och 2017.

Tabell 24. Antal ärenden och registrerade användare till *Punktskriftstjänsten*

	2019	2018	2017
Antal ärenden	654	569	693
Antal registrerade användare	223	226	218

Källa: Accessdatabas DUT samt CRM-system

Kommentar till tabellen

Antalet ärenden har ökat med 15 procent under 2019. MTM bedömer att ökningen beror på att tjänsten är efterfrågestyrd. *Punktskriftstjänsten* hade under året 89 (86) aktiva beställare, av dessa är 11 (12) dövblinda punktskriftsläsare.

Läsombud

Det finns i Sverige drygt 4 800 läsombud och frivilliga högläsare som läser högt och förmedlar lättlästa och tillgängliga medier till målgruppen.

Kvalitativa aspekter

Läsombudsverksamheten arbetar för att vuxna personer med intellektuella och/eller kognitiva funktionsnedsättningar inom LSS- och äldreomsorg får sin demokratiska rätt till läsning, litteratur och samhällsinformation tillgodosedd, utifrån sina egna förutsättningar.

Inom läsombudsverksamheten utbildar, inspirerar och stödjer MTM de läsombud och högläsare som finns i hela landet inom LSS- och äldreomsorg.

Myndigheten ska driva och utveckla funktionen läsombud.

¹⁹ Agresso, kostnad per ärende exklusive OH-kostnader

Läsombudsverksamhet

Under 2019 har 234 läsombud avregistrerats och 266 har tillkommit. Under året har MTM deltagit på 15 inspirations- och utbildningsdagar och mässor, arrangerat en nationell studiedag, delat ut priset Årets Läsombud och gett ut tre nummer av tidningen *Läsombudet* samt två digitala nyhetsbrev. Referensgruppen för läsfrämjande till LSS- och äldreomsorg, med representanter från relevanta myndigheter, bibliotek, studieförbund och intresseförbund, har genomfört ett möte.

MTM samarbetar också med Studieförbundet Vuxenskolan i de arvsfondsfinansierade projekten *Shared Reading* i Jönköpings län och *Läslust hela livet* i Kalmar län. Båda projekten syftar till metodutveckling och spridning av högläsning till vuxna med behov av extra stöd.

Böcker får minnet att leva igen. En tid som man kommer ihåg, en händelse eller plats. Det ska man ta vara på.”

Agneta Json Granemalm,
Årets läsombud 2019

Kunskapscentrum

MTM har till uppgift att utveckla verksamheten på vetenskaplig grund med utgångspunkt i användarnas behov, i syfte att utveckla och öka tillgången till litteratur, nyheter och information för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete är användare och intresseorganisationer, liksom läsombud, förmedlare och andra samarbetspartners, viktiga aktörer och ambassadörer. MTM:s brukarråd och referensgrupper utgör ett viktigt och värdefullt stöd i uppdraget att MTM ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier.

Med stöd av MTM:s vetenskapliga råd samlas, analyseras och sprids forskning om sådant som ligger i linje med MTM:s verksamhet och som i förlängningen kan användas i praktisk tillämpning.

MTM bevakar systematiskt den tekniska utvecklingen inom sitt verksamhetsområde, exempelvis genom deltagande i standardiseringsorganisationer, DAISY Consortium och International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Samverkan med marknadens aktörer är viktig för att utveckla produkter och tjänster som säkerställer att den enskilda personen får tillgång till information utifrån sina behov och funktionsförmågor. Som ett led i att vara ett kunskapscentrum för tillgängliga medier uppmärksammar MTM det arbete som görs ute i samhället för att lyfta den demokratiska rätten till information och läsning. Från och med 2018 delar MTM ut två priser: *Årets läsombud* och *Läsguldet*.

Myndigheten ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. Myndigheten ska sammanställa och sprida information om tillgängliga medier och deras målgrupp.

Punktskriftsnämnden

Medlemmarna i Punktskriftsnämnden representerar organisationer, myndigheter och institutioner inom punktskriftsområdet och består av tolv personer: tio ledamöter och två ersättare. Punktskriftsnämnden har under året haft fyra sammanträden.

För att underlätta samverkan mellan institutioner och organisationer som kommer i kontakt med punktskriftsläsande barn, har nämnden organiserat två arbetsgrupper: en arbetsgrupp för matematikundervisning, samt en för punktskriftslayout. Punktskrift läses i allt större omfattning som digital text på punktskriftsskärm och det finns ett behov av nya riktlinjer för detta.

Nämnden är sedan 2019 part i samverkansinitiativet *Syntolkning och bildbeskrivning för tillgänglig kommunikation och social inkludering* vid Lunds universitet. Nämnden är vidare samarbetspartner och kontakt i ett treårigt syntolkningsprojekt som handlar om hur seende och personer med blindhet uppfattar syntolkning.

Punktskriftsnämnden/MTM är medlem i SIS, Svenska institutet för standarder, och Punktskriftsnämnden deltar i den tekniska kommittén för hjälpmedelsstandardisering, SIS/TK 344.

Nämnden besvarar frågor från allmänhet och företag, bland annat om taktillmärkning och skyltning och punktskrift på andra språk än svenska.

Nämnden har vid sina sammanträden berört exempelvis:

- digitaliseringens inverkan på taktilläsning och på tillgänglighet.
- att ge förutsättningar för barn med synnedsättning i kombination med annan funktionsnedsättning att bli taktilla läsare.
- programmeringsundervisning i skolan.

Inom MTM finns en nämnd för punktskrift och taktilläsning, Punktskriftsnämnden. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja och utveckla taktilläsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade.

Nämnden ska särskilt utarbeta riktlinjer för den svenska punktskriften

En rapport om en undersökning om bildbeskrivningar har under året publicerats i MTM:s rapportserie.²⁰ Rapporten är skriven av nämndens ordförande Jana Holšánová, docent i Kognitionsvetenskap vid Lunds universitet, och innehåller förslag till åtgärder inom detta centrala område inom tillgänglighetsarbetet samt en sammanställning av forskning och riktlinjer om bildbeskrivning.

Förberedelser har gjorts för kommande arbete med utformning av regler för svensk åttapunktsskrift samt med riktlinjer och råd för läsning med punktskriftsskärm.

Nämnden ska medverka till internationellt samarbete inom punktskriftsområdet

Nämnden har bidragit till det internationella utvecklingsprojektet för området punktskriftsnoter, DAISY Music Braille Project.

Nämnden har deltagit i en konferens i Helsingfors för punktskriftsnämnderna i de nordiska länderna. De årligt återkommande nordiska konferenserna ger ett värdefullt kunskapsutbyte.

Vetenskapligt råd

MTM:s vetenskapliga råd består av generaldirektören, som är ordförande, samt nio ledamöter knutna till discipliner som på olika sätt berör myndighetens verksamhetsområden och målgrupp. Vetenskapliga rådet har haft tre möten under året. Rådet har vid sina möten varit rådgivande inom flera för myndigheten aktuella områden.

Brukarråd

Rådet består av generaldirektören, som är ordförande, samt nio ledamöter som representerar målgruppen och förmedlare. Brukarrådet har haft två möten under 2019. MTM samverkar med de deltagande organisationerna utifrån målgruppens behov av MTM:s produkter och tjänster.

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden utses av regeringen och har nio ledamöter. Nämnden har under året haft fem sammanträden.

Taltidningsnämnden har till uppgift att genom informationsinsatser försöka få tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar

MTM genomförde insatser under 2019 för att befästa och förankra taltidningen som ett viktigt och, ur demokrati- och tillgänglighetsperspektiv, ständigt aktuellt medium. Utbudet har minskat med fyra taltidningar under 2019. Fyra nya taltidningar startades och åtta lades ned på grund av att tidningshusen valde att lägga ner utgivningen av dagstidningarna.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns vetenskapligt råd. Det rådgivande organet ska verka för att myndigheten bevakar och sprider relevant forskning om lättläst litteratur och nyhetsförmedling och om övriga tillgängliga medier och deras målgrupper.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns brukarråd. Det rådgivande organet ska främja kontakter med målgrupper, intresseorganisationer och förmedlare och bistå myndigheten i frågor som rör det nationella kunskapscentret.

20 MTM:s rapporter 6 Bildbeskrivning för tillgänglighet Riktlinjer, forskning och praktik

Nämnden ska verka för att prenumeranter på taltidningar får utbildning och sådant stöd som underlättar för dem att tillgodogöra sig tidningarna och att sköta den tekniska utrustning som behövs för mottagningen

Innehållet i taltidningen är i princip detsamma som i dagstidningen. Prenumeranten kan välja mellan tre versioner av taltidningen: fullängds-, kort- eller profiltidning. Profiltidningen formas utifrån individuella val så att något eller några avsnitt av tidningen läses först.

MTM har en process för att underlätta och stödja tidningsläsarna. Varje ny prenumerant kontaktas för att utifrån en behovsprövning kunna fastställa vilket sätt att läsa taltidningen som passar bäst: via någon av apparna *Legimus* och *Akila*, via e-post, eller med daisyspelare med internetuppkoppling. De flesta prenumeranter, 82 procent, väljer att läsa med en daisyspelare. Om en sådan är aktuell, introduceras utrustning och taltidning vid personliga hembesök. Därefter har prenumeranten möjlighet att kontakta supportfunktionen Taltidningshjälpen. Användare av apparna *Legimus* och *Akila* får stöd från MTM.

För de prenumeranter som valt att behålla RATS-mobilen²¹ för att läsa taltidningen finns en särskild supportfunktion.

Nämnden ska följa och analysera utvecklingen av verksamheten med utgivning av taltidningar

Under 2019 kom sammanlagt 125 (129) dagstidningar ut som taltidningar. Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och de flesta av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning. Taltidningsnämnden följer kontinuerligt prenumerantutvecklingen genom att inhämta uppgifter om antalet prenumeranter från tidningsföretagen. Resultatet sammanställs kvartalsvis i nämndens statistikrapporter.

Under året har en översyn av taltidningsverksamheten genomförts. Översynen resulterade i fyra identifierade utvecklingsområden för att säkerställa taltidningsverksamheten långsiktigt²²:

- översyn av lagstiftning och regelverk, som inte begränsar till dagstidning i pappersformat som förlaga.
- utvecklad omvärldsbevakning, som tydligt identifierar användarnas behov.
- utvecklad teknik, som är standardiserad och anpassad till marknaden i övrigt.
- utvecklad kommunikation och relation till tidningsföretagen och övriga aktörer.

Av tabell 25 framgår att antalet prenumeranter har ökat mellan 2018 och 2019. Nya prenumeranter strömmar till kontinuerligt, men då uppsägningarna samtidigt är stora, och prenumeranterna har en hög medelålder, är nettoförändringen en ökning med 182 abonnenter under 2019. Under 2019 ändrades basen för abonnentstatistiken så att den nu hämtas från produktionssystemet Textalk Vision i stället för inrapportering från dagstidningarna. Detta medför att det finns en viss osäkerhet i nettoförändringen.

Inom myndigheten finns ett särskilt beslutsorgan för radio- och kassettidningar och andra taltidningar, taltidningsnämnden. Nämnden har de uppgifter som följer av förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning.

21 En RATS-mobil är en särskild mobiltelefon där användaren kan lyssna på sin taltidning. RATS-taltidningarna upphörde i samband med tekniskiftet, men tidigare prenumeranter har erbjudits möjlighet att fortsätta använda detta konsumtionsformat.

22 Rapporterna *Den framtida taltidningsverksamheten, En förstudie och Taltidningsrapport – En fördjupning*

Tabell 25. Antal tidningar och prenumeranter

	2019	2018	2017
Antal tidningar	125	129	124
Antal prenumeranter	4 491	4 309	4 273
- varav kvinnor	1 983	1 801	1 748
- varav män	2 080	2 030	2 076
- varav övriga	428	478	449

Källa: Textalk Vision

Kommentar till tabellen

Prenumerantstatistiken för taltidningar är uppdelad på kvinnor och män och visar till stora delar på en jämn fördelning mellan könen. Flera tidningar rapporterar samtidigt en viss osäkerhet i den könsuppdelade statistiken, vilket bland annat beror på att en prenumeration kan användas av flera personer i hushållet. En viss andel av prenumerationerna innehåller av institutioner. Dessa har minskat med 10 procent under 2019 och redovisas i kategorin övriga. Fyra nya taltidningar startades under 2019 och åtta lades ned, vilket innebär en nettominskning med fyra taltidningar.

Utveckling av prenumerationspriset

I förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning finns ingen reglering av priset på taltidningen, vilket var fallet i den tidigare förordningen. Taltidningsnämnden har undersökt utvecklingen av prenumerationspriset genom att hämta in uppgifter om priset på papperstidning, e-tidning och taltidning samt undersökt om det förekommit några kampanjpriser på taltidningen.

Av totalt 121 (115) tidningar i undersökningen hade 101 (87) tidningar samma pris på papperstidningen som taltidningen. Hos 72 (45) tidningar förekom någon form av rabatt på taltidningen. För 47 (23) av dessa är priset ungefär tio procent av priset om man prenumererar på båda versionerna, vilket var den prismodell som fanns enligt den tidigare taltidningsförordningen. Övriga tidningar erbjuder taltidningen till lägre pris under viss tid eller helt gratis. Det är alltså en viss ökning av andra former av rabatter än vad som reglerades i den tidigare taltidningsförordningen.

Från och med 2019 inhämtas också uppgifter om pris på e-tidningen. Tio tidningar har samma pris på taltidning och e-tidning, medan 103 tidningar har ett högre pris på taltidningen. För övriga åtta tidningar saknas uppgift om pris på e-tidningen.

Övrig återrapportering

I detta avsnitt redovisas myndighetens arbete med jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv. Här redovisas även myndighetens kommunikationsverksamhet och samverkan samt myndighetens arbete inom Agenda 2030.

Jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv

Jämställdhet

MTM har under året fortsatt det arbete som inleddes 2017 med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i myndighetens verksamhet. Fokus har legat på att identifiera områden kopplade till de jämställdhetspolitiska målen där MTM kan bidra till förändring. En kartläggning och sammanfattning av de tre gångna årens arbete och slutsatser har tagits fram. Kartläggningen konstaterar att under 2018 hade fler pojkar än flickor under 18 år blivit registrerade till tjänsten *Legimus* (46 360 pojkar / 31 930 flickor) samt fler vuxna kvinnor än män (39 800 kvinnor / 24 400 män). Kartläggningen visar att flickor under 18 år och män över 18 år som har behov av *Legimus* inte nås och får därmed inte tillgång till tjänsten. Kartläggningen innehåller även rekommendationer till aktiviteter och övrigt fortsatt arbete för att kunna förändra detta.

MTM ska integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i sin verksamhet.

Språklig mångfald

MTM har i enlighet med Strategi för språklig mångfald 2018–2020 fortsatt att utveckla beståndet på andra språk än svenska och engelska i *Legimus*. Inom ramen för kulturanslaget producerades under 2019 totalt 99 titlar, vilket också omfattade titlar på både aktuella migrantspråk och Sveriges nationella minoritetsspråk²³. Från MTM:s systerbibliotek i Finland, Celia, har totalt 198 talböcker förvärvats, främst på finska.²⁴

Tabell 26. Antal producerade titlar inom området språklig mångfald

	2019	2018	2017
Antal producerade titlar, språklig mångfald	99	87	56

Källa: Dynamics Ax

Kommentar till tabellen:

Antalet producerade titlar inom området språklig mångfald (exklusive titlar på svenska och engelska) inom Medier Kultur har ökat med 14 procent sedan 2018.

MTM ingår i det internationella samarbetet Accessible Books Consortium (ABC) Global Book Service²⁵ och har via ABC laddat ner totalt 19 titlar, främst på engelska.

23 QlikSense, Dynamics AX

24 Dynamics AX

25 <https://www.accessiblebooksconsortium.org/globalbooks/en/>

Tabell 27. Antal titlar förvärvade från ABC Global Book Service

	2019	2018	2017
Antal förvärvade titlar	32	264	168

Källa: Dynamics Ax

Kommentar till tabellen:

Antalet förvärv har minskat under 2019. Bakgrunden är att myndigheten valt att göra ett uppehåll i förvärven från ABC Global Book Service i syfte att utreda formerna för förvärven. Tabellen visar antalet förvärvade titlar både inom Medier Kultur och Medier Utbildning.

Nordisk samverkan inom språklig mångfald.

Celia (Finland), NLB (Norge) och MTM har under 2019 samverkat kring produktion och marknadsföring av talböcker på nordsamiska, tre titlar per myndighet, både för barn och vuxna.

Barn- och ungdomsperspektiv

MTM har under året arbetat utifrån MTM:s barn- och ungdomsstrategi 2018–2020. De strategiska målen för perioden är:

- Stimulera till läsning genom läsfrämjande arbete, kvalitativ produktion, samt distribution och tjänster som speglar unga användares behov och önskemål.
- Utveckla samverkan med förmedlare och externa aktörer för att fler barn och unga i målgruppen ska få tillgång till tillgängliga medier och bli aktiva användare av MTM:s tjänster.

Det läsfrämjande arbetet har under året bedrivits i flera olika kanaler. På *Legimus* publiceras kontinuerligt boktips för barn och unga. Instagramkontot *legimus_ung* hade vid slutet av 2019 1 101 följare. Punktklubbens arbete med att främja läsande av punktskrift har fortsatt. MTM:s barnbibliotekarier har dessutom kontinuerligt läst in boktips till taltidningen *Popcorn*.

MTM har under året samverkat med Statens Kulturråd kring *Barn- och ungdomsbokskatalogen* för talboksproduktion av titlarna i katalogen. MTM bidrog dessutom med underlag till redaktionell text till *Barn- och ungdomskatalogen 2019/20*. MTM har samverkat med Dyslexiförbundet Skåne. I september deltog MTM under Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg i program arrangerade av Statens Kulturråd och Svenska barnboksakademin.

Tabell 28. Antal registrerade användare (barn och unga) av *Egen nedladdning*

	2019	2018	2017
Antal personer under 18 år totalt	82 287	73 200	63 802
- varav flickor	34 238	29 778	25 865
- varav pojkar	47 994	43 376	37 913
- varav övriga	55	46	24

Källa: Qlik sense

Kommentar till tabellen

Under 2019 gallrades 2 731 konton för användare under 18 år på grund av inaktivitet. Under året har normal registervård utförts. Totalt skapades 23 830 nya konton för användare under 18 år. Antalet registrerade användare ökade med 12 procent under 2019. Andelen flickor var 42 procent och andelen pojkar 58 procent. Med flickor respektive pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis asylsökande med LMA-nummer.

Kommunikationsverksamhet

MTM:s kommunikationsinsatser riktar sig till användare, förmedlare, samarbetspartners och övrig omvärld. Syftet med insatserna är att nå nya användare samt att öka medvetenheten om behovet av tillgänglig läsning i samhället. Därutöver görs insatser för att stötta bibliotek, skola, omsorg, organisationer och övrig omvärld i arbetet med att nå fler inom målgruppen.

Under 2019 har MTM genomfört konferenser, studiedagar och varit representerat på mässor. Myndigheten producerar tidskrifter, trycksaker, filmer, webinarier och informationsmaterial.

MTM ska inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer.

MTM:s webbplatser

För såväl *mtm.se* som *Supportwebben* för dagstidningar som taltidning kan vi se ett minskat antal besökare vilket kan relateras till att man under omlokaliseringen inte förmått upprätthålla arbetet med att hålla webbplatserna aktuella i samma utsträckning som tidigare. I enlighet med lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service, som anger att offentliga webbplatser ska vara tillgängliga, har MTM genomfört översyner över två webbplatser, *lattelast.se* och *mtm.se*.

Mtm.se

Antalet besök på *mtm.se* har minskat med drygt 6 procent under 2019. Webbplatsen hade under året 288 850 besök och 649 190 sidvisningar, det senare en minskning med cirka 10 procent.²⁶

26 Google Analytics

Supportwebben för dagstidningen som taltidning

Antalet besök på supportwebben har minskat med cirka 10 procent under 2019. Webbplatsen hade under året 4 923 besök och 13 303 sidvisningar, det senare en minskning med cirka 28 procent.²⁷

Legimus.se

Antalet besök på *Legimus.se* har ökat med cirka 15 procent under 2019. Webbplatsen hade under året 1 482 228 besök och 9 836 468 sidvisningar, det senare en ökning med cirka 13 procent.²⁸

Tidskrifter och nyhetsbrev

MTM har tre tidskrifter: *Läsliv*, *Vi punktskriftsläsare* samt *Läsombudet*. Tidskrifterna informerar om myndighetens verksamhet samt rapporterar om vår omvärld.

Läsliv utkom med tre nummer under 2019. Den vänder sig till personal på skolor, bibliotek, organisationer och inom omsorg samt till en intresserad allmänhet. *Läsliv* har 8 382 prenumeranter av den tryckta tidskriften. Totalt 225 prenumeranter får tidskriften inläst som taltidning med text, en minskning med tre procent.

Vi punktskriftsläsare ges ut i samarbete mellan MTM och Punktskriftsnämnden med två nummer per år. Tidskriften riktar sig till punktskriftsläsare och deras omvärld. Tidskriften har 363 punktskriftsprenumeranter, en minskning med 3 procent. Antalet prenumeranter som läser den i tryckt version är 158, en ökning med 7 procent.

Läsombudet utkom med tre nummer och skickades till cirka 4 800 läsombud. Den vänder sig till omsorgspersonal och andra som ger lässtöd till personer som har svårt att läsa själva.

MTM:s digitala månadsbrev når varje månad cirka 7 300 prenumeranter, som representerar olika intressegrupper. Dessutom går nyhetsbrev ut till medlemmar i *Svenska Daisykonsortiet* (SDK), medlemmar i *MTM:s skolwebb*, lärare inom Komvux, SFI, särsvux, gymnasiesärskola, skolbibliotek och LL-förlagets kunder.

Konferenser, föreläsningar, studiedagar och studiebesök

MTM har under året deltagit vid ett flertal mässor och konferenser. Myndigheten har även ensamt eller i samarbete arrangerat konferenser och studiedagar.

MTM anordnade ett panelsamtal i Almedalen med anledning av förslaget till en biblioteksstrategi under rubriken *Är biblioteken demokratins skattkammare och därmed tillgängliga för alla?* MTM deltog också i ett panelsamtal anordnat av Myndigheten för delaktighet kring studenter med funktionsnedsättning och rätten till utbildning. MTM medverkade också vid ett seminarium som anordnades av Kommittén för det demokratiska samtalet under temat *Hur kan vi göra medie- och informationskunnighet till en angelägenhet för alla?*

27 Google Analytics

28 Google Analytics

MTM deltog på *Bok- och biblioteksmässan* i Göteborg. Mässans tema var *Sydkorea, Medievetenhet, Jämställdhet*. MTM arrangerade bland annat tre seminarier *Allmän och lika läsrätt, Inclusive publishing når fler* samt *Tillgänglig läsning för alla*.

I samarbete med Statens Kulturråd och Kungliga Biblioteket har myndigheten arrangerat *Träffpunkt Biblioteksplaner* för de biblioteksorganisationer som omfattas av 17 och 18 §§ i bibliotekslagen. Myndigheten hade en programpunkt kring hur tillgänglig läsning beskrivs i biblioteksplanerna.

Därutöver deltog myndigheten på ett flertal mässor och utställningar inom områdena vård och omsorg samt skola och bibliotek, bland annat på *Demensdagarna, Intradagarna, Dysleximässan, SETT-mässan, Barnens littfest* samt *Lärkraft - En likvärdig skola för alla*. MTM har också deltagit vid flera läromedelsutställningar över hela landet.

För att öka kunskapen om MTM:s produkter och tjänster har MTM presenterat myndighetens arbete i olika sammanhang. MTM har bland annat anordnat studiedagar för läsombud och skolpersonal samt föreläst vid flera regionala inspirations- och utbildningsdagar gällande läsfrämjande för LSS- och äldreomsorg. Därutöver har myndigheten medarrangerat och/eller deltagit i aktiviteter riktade direkt mot målgrupperna.

Som avslutning på de taltidningsprojekt som MTM genomfört tillsammans med flera regionbibliotek under 2016–2018, arrangerades konferensen *Så når vi fler* i Linköping.

MTM har under året tagit emot studiebesök från organisationer som ansvarar för tillgänglig läsning i Sydkorea, Singapore och Myanmar.

MTM och omvärlden

MTM samverkar med aktörer inom olika sektorer både nationellt och internationellt. Den samverkan som har bedrivits under 2019 bedöms ha strategisk betydelse och har lett till ökad kännedom i omvärlden om MTM:s verksamhet, produkter och tjänster, ökad kunskap inom MTM om målgruppen och användare, samt möjligheter till utvecklat samarbete och samverkan med relevanta aktörer.

MTM och Mälardalens högskola har under året fördjupat samverkan inom ramen för det samverkansavtal som ingicks 2018. Avtalet ska möjliggöra samarbetsprojekt samt informations- och kunskapsutbyte för att kunna ge stöd till personer med funktionsnedsättning.

MTM:s råd

MTM:s råd är till för informella samtal av övergripande och strategisk karaktär med representation från myndigheter och organisationer som står MTM:s verksamhet nära. MTM:s generaldirektör är ordförande. Rådet kompletterar de övriga råden och tillför kompetens och medverkan från ytterligare aktörer inom myndighetens verksamhetsområde.

I rådet ingår Institutet för språk och folkminnen, Statens Kulturråd, Kungliga biblioteket, Myndigheten för delaktighet, Post- och telestyrelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Svensk biblioteksförening, Svenska förläggareföreningen, Sveriges författarförbund och TU Medier i Sverige.

MTM ska integrera ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet. Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Myndigheten ska även sträva efter att samverka med relevanta internationella aktörer.

Biblioteken

MTM samarbetar med bibliotek inom alla sektorer för att underlätta och stimulera förmedling och användande av tillgängliga medier för personer med funktionsnedsättning som ger en läsnedsättning, eller som behöver utveckla sin läsförmåga. Alla biblioteksformer erbjuder service till denna målgrupp.

Rollerna är olika på nationell, regional och lokal nivå. MTM producerar litteratur i tillgängliga format och utvecklar tjänster för distribution av titlarna. På regional nivå anordnas utbildningar och utvecklingsprojekt i syfte att nå målgruppen. Personal på lokala bibliotek lånar ut böcker, registrerar användare samt informerar om servicen till användarna.

Referensgrupper och förmedlare

MTM har fem referensgrupper: barn och unga, skolbibliotek, folkbibliotek, universitets- och högskolebibliotek samt för läsfrämjande till LSS- och äldreomsorgen. Syftet med referensgrupperna är att förbättra servicen till användarna och att samverka kring myndighetens verksamhetsområden.

Kungliga biblioteket, KB

MTM har ett samverkansavtal med KB. Myndigheten har under året deltagit i KB:s arbete med en nationell biblioteksstrategi, dels som deltagare i den övergripande referensgruppen, dels i en myndighetsövergripande grupp kring skolbiblioteksfrågor. KB ingår i MTM:s referensgrupp för skolbibliotek.

Statens Kulturråd

MTM för en dialog med Statens Kulturråd inom olika områden, bland annat läsfrämjande, läsombudsverksamhet och skolbiblioteksfrågor. MTM bidrar med texter till barn- och ungdomsbokskatalogen, som ges ut av Statens Kulturråd. MTM ingår också i arbetsgruppen *Delaktighet i kultur och språk* som leds av Statens Kulturråd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM

MTM har ett samverkansavtal med SPSM och har haft verksöverläggningar under året. Myndigheterna har samverkat under många år, bland annat gällande riktlinjer vid produktion av tillgängliga medier. Under året har ett arbete startat för att se över samverkansavtalet och fördjupa samarbetet myndigheterna emellan.

Myndigheten för delaktighet, MFD

MTM ingår i MFD:s strategiska råd för ett systematiskt och effektivt genomförande av funktionshinderspolitiken och i det nätverk med tjänstemän från varje myndighet som är kopplat till rådet.

Institutet för språk- och folkminnen/Språkrådet

MTM och Institutet för språk- och folkminnen/Språkrådet har sedan 2017 ett samverkansavtal. MTM:s generaldirektör är ledamot i Klarspråksnämnden, som är till stöd för Språkrådets klarspråksarbete.

Övriga myndigheter

MTM har ett samverkansavtal med Statens medieråd och Myndigheten för press, radio och tv inom områdena barn och unga, omvärldsbevakning och tillgänglighet. Nätverken arbetar med informations-spridning och kompetensutveckling för samtliga medarbetare genom att anordna seminarier kring aktuella teman. Vårens halvdagsseminarier hade fokus på medie- och informationskunskap, barn och nyheter, samt det nya mediestödet.

MTM ingår också i det nätverk som Statens medieråd initierat utifrån sitt uppdrag att förstärka samverkan av insatser för ökad medie- och informationskunskap.

MTM samarbetar med myndigheter med uppdrag inom funktionshinderspolitiken och i nätverk för att öka den digitala tillgängligheten, exempelvis *MITT-nätverket* (Myndighetssamverkan IT-Tillgänglighet), som drivs av Post- och telestyrelsen och Arbetsförmedlingen, samt *Myndigheternas AI-nätverk*, som leds av Tillväxtverket. MTM ingår också i den grupp som Post- och telestyrelsen initierat utifrån undersökningen *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet*.

MTM deltar i ett nätverk för strategisk omvärldsanalys tillsammans med kulturmyndigheter under Kulturdepartementet.

MTM ingår i *Myndighetsnätverket för barn- och ungdomsfrågor* och är representerade i nätverkets *Samordningsforum*. Arbetet leds av Skolverket.

MTM ingår i Socialstyrelsens referensgrupp kring hjälpmedelsförsörjning.

MTM har ingått i referensgruppen till *Styrunderredningen för funktionshinderspolitik* samt i arbetet för att fira jubileet av *Demokratin 100 år*.

MTM medverkar i Digisam för alla ska få tillgång till ett digitaliserat och användbart kulturarv.

Regional samverkan

De regionala biblioteken är viktiga samarbetspartners för att de produkter och tjänster som MTM erbjuder ska nå användarna.

De regionala eller kommunala syncentralerna är viktiga samarbetspartners när det gäller att nå såväl föräldrar som har barn med synnedsättning, som gruppen vuxna personer med synnedsättning.

Svensk biblioteks-förening

Medarbetare på myndigheten har deltagit i nätverk som administreras av föreningen.

Svenska Daisykonsortiet (SDK)

SDK är medlem i det internationella DAISY Consortium, som leder en världsomspännande teknisk utveckling kring tillgängliga medier. SDK verkar för att sprida kunskap om tillgängliga medier och daisy vad gäller produktion, distribution och användande. SDK arbetar för att påverka det internationella arbete som bedrivs inom DAISY Consortium för ökad tillgänglighet, bland annat inom universell utformning och samverkan över landsgränserna. SDK har varit representerat på de styrelsemöten som hållits under året samt vid DAISY Consortiums årsmöte.

SDK:s medlemmar utgörs av svenska regions- och länsbibliotek, högskole- och universitetsbibliotek, KB samt organisationer i MTM:s omvärld. Medlemsavgiften till det internationella konsortiet betalas av SDK:s medlemmar och administreras av SDK:s kansli.

SDK:s kansli ansvarar för att samordna konsortiets verksamhet och anordnar även en årlig konferens. SDK:s kansli finns på MTM. Kansliet har haft tolv möten under året.

Årets konferens, *Språk och rum*, arrangerades i november tillsammans med Region Skåne och hade cirka 160 deltagare.²⁹ I anslutning till konferensen hölls även SDK:s årsmöte.

Övrig samverkan

MTM, LL-förlaget och nyhetstidningen *8 Sidor* ingick i projektet *Begriplig text*, som syftade till att förbättra tillgången till text och information. Projektet har drivits av Dyslexiförbundet, Afasiförbundet, Autism- och Aspergerförbundet och FUB.

Nordisk samverkan

MTM samverkar med nordiska myndigheter med motsvarande uppdrag som MTM. De nordiska länderna har en liknande upphovsrättslagstiftning som Sverige, vilket möjliggör samarbete mellan länderna. Samarbetet sker genom arbetsgrupper för erfarenhetsutbyte och utveckling av tjänster av gemensamt intresse inom upphandling, produktion, distribution, kommunikation och marknad.

Under 2019 beslutades bland annat att genomföra en gemensam nordisk konferens under 2020 på tema *Inclusive publishing* riktad till bok- och förlagsbranschen. Därtill beslutades om att inrätta en ny samverkansgrupp för kunskapsutbyte kring användarnas behov (UX).

Internationell samverkan

Under våren föreläste MTM vid ett internationellt biblioteksmöte anordnat av International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) och Celia. Temat på föreläsningen var *The Marrakesh Treaty in Action: Implementing the Treaty and More Ideas for Accessible Digital Reading*.

Under året medverkade MTM på IFLA:s konferens i Aten under temat *Libraries: A Dialogue for Change*.

MTM ingår i det internationella samarbetet Accessible Book Consortium Global Book Service (ABC).

Samverkan med privata aktörer

MTM samverkar med flera företag i Sverige och i andra länder inom verksamhetsområdena produktion och förvärv av tillgänglig litteratur, produktion och distribution av taltidningar, användarstöd och support samt IT-utveckling av webbgränssnitt och appar för surfplattor och smarta mobiltelefoner.

²⁹ Program SDK konferensen - 2019

Under 2019 har MTM genomfört ett antal pilotstudier i syfte att utreda marknadens behov av främjande insatser för att öka utbudet av tillgängliga medier. Pilotstudierna har fokuserat på tillgänglighetsgraden för kommersiella produkter och tjänster. En slutsats är att det finns ett intresse hos bok- och förlagsbranschen men att behovet av främjande insatser kvarstår.

Agenda 2030

MTM:s uppdrag har till stora delar en direkt koppling till de ekonomiska och sociala målsättningarna i Agenda 2030. Framförallt svarar myndighetens verksamhet mot *Mål 10 – Minska ojämlikheten inom och mellan länder* och de målsättningar för funktionshinderspolitiken som regeringen lyfter fram i sin handlingsplan för Agenda 2030.

I enlighet med MTM:s uppdrag och strategiska inriktning har särskilt fokus riktats mot att utveckla myndighetens roll som ett nationellt kunskapscenter för tillgänglig läsning. Likaså med att utveckla sitt främjande arbete mot marknadens aktörer i syfte att de ska ta ett större ansvar för tillgången på tillgänglig litteratur. Mot bakgrund av de tillgänglighetskrav som ställs i *European Accessibility Act, EAA*, har samarbetet med marknadsaktörerna fördjupats under 2019 för att stödja dem i den processen.

MTM har tillgängliggjort litteratur, nyheter och samhällsinformation vilket bidragit till att stärka användarnas möjlighet att ta del av samhälls- och kulturliv. Inom ramarna för MTM:s uppdrag att producera och distribuera kurslitteratur till högskolestuderande personer med funktionsnedsättning i form av läsnedsättning, har MTM producerat cirka 1300 talböcker och åtta punktskriftsböcker på efterfrågan från studenter. Produktionen av tillgänglig kurslitteratur har bidragit till ett mer inkluderande samhälls- och arbetsliv för användarna och till att nå *Mål 4 – Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla* och *Mål 8 – Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla* i Agenda 2030, ur både ett socialt och ekonomiskt perspektiv.

MTM driver även den oberoende nyhetstidningen *8 Sidor* med lättläst nyhetsinformation samt webbplatsen *8sidor.se*. MTM hade även uppdraget att driva webbplatsen *Alla väljare* med lättläst nyhetsinformation under 2019 i samband med Europaparlamentsvalet. Informationen riktades särskilt till grupper av röstberättigade med tidigare lågt valdeltagande, som unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättningar. Nyhetstidningen *8 Sidor* och webbplatsen *Alla väljare* bedöms ha bidragit till ett ökat valdeltagande för målgruppen och därigenom bidragit till att *Mål 16 – Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer* i Agenda 2030.

MTM har under 2019 verkat för att myndighetens produktion ska ske på ett hållbart sätt både ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Sedan 2017 sker myndighetens upphandlingar utifrån ett Corporate Social Responsibility (CSR) perspektiv, utifrån krav som formulerats av International Labour Organization (ILO).

MTM har även ställt miljömässiga krav i samband med upphandlingar.

Under 2019 har MTM:s haft möjlighet att lämna synpunkter på Agenda

MTM ska redogöra för i vilken utsträckning som dess verksamhet bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030.

2030-delagationens slutbetänkande *SOU 2019:13 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet*. I remissvaret lyfter MTM fram att Agenda 2030-delagationen i sitt slutbetänkande inte i tillräcklig grad har tagit hänsyn till funktionshinderperspektivet i sina förslag om det nationella arbetet med hållbar utveckling.

Myndighetens interna utveckling

Personal och kompetens

Vid årets slut hade MTM 86 (93) personer anställda.³⁰ Antal årsarbetskrafter var 74³¹ (84) och medeltal anställda var 87 (98).³² Personalomsättningen var 57 procent (10).³³ Personalomsättningen definieras som det lägsta av antal som börjar och slutar i procent av genomsnittligt antal anställda under året. I siffran räknas inte de medarbetare som är tjänstlediga vid årsskiftet.

Arbetsmiljö och hälsa

Tabell 29. Sjukfrånvaro³⁴ i procent

	2019	2018	2017
Totalt	3,5	3,77	4,53
60 dagar eller mer	57,17	36,18	42,8
Kvinnor	4,43	4,76	5,93
Män	1,09	1,26	1,18
Anställda -29 år	1,67	*	*
Anställda 30-49 år	2,2	3,12	4,09
Anställda 50-år	4,72	4,19	4,87

Källa: Statistik från AGV

*Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte då medelantalet anställda i gruppen de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio.

Kommentar till tabellen

I tabellen redovisas de anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i förhållande till respektive grupps sammanlagda tillgängliga arbetstid. Sjukfrånvaron är redovisad i procent. Den totala sjukfrånvaron var 3,5 (3,77) procent.³⁵

30 Palasso

31 Arbetsgivarverkets statistiksystem

32 Palasso

33 Palasso

34 Statistik från Arbetsgivarverket

35 Arbetsgivarverkets statistiksystem

Kompetensförsörjning

MTM:s arbete med att säkerställa att myndigheten har den kompetens som krävs för att fullfölja sina uppgifter enligt instruktion, regleringsbrev och andra regeringsuppdrag har under 2019 påverkats av regeringens beslut att omlokalisera myndigheten till Malmö från och med 1 januari 2020.

Under 2019 har MTM både upprätthållit verksamheten i Stockholm och etablerat myndigheten i Malmö. Personalomsättningen har varit hög under året. En ny organisationsstruktur har tagits fram och varit grunden för arbetet med kompetensförsörjningen. Under året har arbetet med att bemanna den nya organisationen fortsatt genom omfattande rekryteringar av ny personal. Därtill även en process för inplacering av de medarbetare som anmält intresse för att följa med myndigheten till Malmö.

En stor insats gjordes tidigt med att dokumentera verksamheten, med stöd av externa resurser som intervjuade medarbetare och dokumenterade arbetet inom samtliga verksamhetsområden. Den databas som arbetet har resulterat i, har varit till stor nytta för kompetensförsörjningen.

Med utgångspunkt från den nya organisationen har nya roller matchats mot befintlig kompetens och därefter legat som grund för aktuella rekryteringar. Arbetet underlättades av en stegvis hantering: först utarbetades en ny organisation med verksamhetsbeskrivning och ansvarsfördelning, sedan togs en grundbemanning fram med beskrivning av befattningar i den nya organisationen och slutligen påbörjades arbetet med att bemanna de befattningar som fastställdes.

Bemanningsarbetet inleddes med att befintliga medarbetare som hade ett intresse för att följa med myndigheten till Malmö, och därför ville ha en tidig inplacering, uppmuntrades att anmäla detta. Knappt 15 inplaceringar gjordes och befattningarna som hade bemannats genom inplacering togs bort från planen för kommande rekryteringar.

Under 2019 fortsatte även arbetet med de så kallade *proaktiva rekryteringar* för det som hade definierats som nyckelkompetens; kompetens som är nödvändig för att upprätthålla MTM:s uppdrag och som inte enkelt kan ersättas exempelvis med konsultstöd. Syftet var att säkerställa långa utbildningstider och att ha en beredskap för ifall medarbetare med sådan kompetens valde att lämna myndigheten.

Mot bakgrund av myndighetens nya strategiska inriktning och den utvecklade verksamheten fanns behov av en kompetensförändring inom myndigheten. Flera av de rekryterade befattningarna är därför nya och mycket kvalificerade. Några exempel på nya befattningar, som tidigare inte funnits vid myndigheten, är XML-specialist, kvalitets- och processutvecklare, UX-researcher och strateger inom exempelvis kommunikation, produkter och omvärld.

Vid årsskiftet 2019/2020 hade 41 nya medarbetare rekryterats. Vissa rekryteringsprocesser pågick eller återstod då fortfarande. Förutom detta hade fem tidsbegränsade medarbetare anställts.

Av de tidigare medarbetarna valde till slut 11, inklusive chefer, att följa med myndigheten till Malmö. 75 medarbetare valde att avsluta sin anställning.

Sammantaget hade MTM den 1 januari 2020 48 medarbetare på plats i Malmö, sju anställda (fem årsarbetskrafter samt en medarbetare som har

arbetat med uppdraget *Alla väljare*) vid redaktionen för nyhetstidningen *8 Sidor* i Stockholm samt 12 medarbetare som var inne i en pågående uppsägningsprocess.

Under 2019 har myndigheten även planerat för ett omfattande arbete kopplat till kompetensutveckling för både nya och inplacerade medarbetare under 2020.

Mot denna bakgrund bedömer MTM sammantaget att vidtagna åtgärder medfört att myndigheten, trots de påfrestningar som omlokaliseringen inneburit, har kompetens att fullgöra de krav som ställs i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.³⁶

Kompetensutveckling

Den totala kostnaden för extern utbildning och konferens uppgick till 964 (904) tkr,³⁷ vilket ger en genomsnittlig kostnad på 13 tkr per årsarbetskraft.

Chefsförsörjning

Som ett led i att skapa goda förutsättningar för såväl arbetet med omlokaliseringen som implementeringen av den nya strategiska inriktningen, har samtliga chefer fått stöd i förändringsledning och rekrytering.

Jämställdhet på MTM

Av antalet anställda vid årets slut var 75 (70) procent kvinnor och 25(30) procent män.³⁸ Den procentuella fördelningen mellan kvinnor och män inom MTM:s ledningsgrupp var den 31 december 2019 75 procent kvinnor och 25 procent män.³⁹

36 Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 3 kapitlet 1§ första stycket

37 Agresso

38 Palasso

39 Palasso

Finansiella dokument

Resultaträkning (tkr)

	Not	2019	2018
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	185 555	183 646
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	8 282	10 054
Intäkter av bidrag	3	1 076	903
Finansiella intäkter	4	21	36
Summa		194 934	194 639
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-61 189	-66 639
Kostnader för lokaler	6	-8 253	-6 814
Övriga driftkostnader		-122 078	-117 797
Finansiella kostnader	7	-55	-100
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 359	-3 289
Summa		-194 934	-194 639
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		6 775	8 679
Lämnade bidrag	8	-6 775	-8 679
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning (tkr)

	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	3 876	5 434
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	992	1 692
Summa		4 868	7 126
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	1 839	193
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	880	1 907
Pågående nyanläggningar	13	1 648	0
Summa		4 367	2 100
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		812	1 203
Fordringar hos andra myndigheter	14	6 255	9 041
Övriga kortfristiga fordringar		0	1 103
Summa		7 066	11 347
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	15	2 075	2 551
Summa		2 075	2 551
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	16	10 493	2 322
Summa		10 493	2 322
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		6 502	17 859
Summa		6 502	17 859
SUMMA TILLGÅNGAR		35 370	43 304

Balansräkning (tkr) fortsättning

	Not	2019-12-31	2018-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	17		
Statskapital	18	0	52
Summa		0	52
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	1 524	3 192
Summa		1 524	3 192
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	5 747	8 617
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	3 465	2 660
Leverantörsskulder		16 319	19 238
Övriga kortfristiga skulder	22	1 069	968
Summa		26 601	31 483
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	4 556	5 865
Oförbrukade bidrag	24	106	234
Övriga förutbetalda intäkter	25	2 583	2 479
Summa		7 245	8 578
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		35 370	43 304
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning 2019 (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl.brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 15 1:6 Ramanslag Bidrag till vissa studiesociala ändamål ap.1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	26	4 633	29 000	-4 633	29 000	-25 067	3 933
Uo 17 3:2 Ramanslag Myndigheten för tillgängliga medier ap.1 Myndigheten för tillgängliga medier	27	3 481	123 182	0	126 663	-129 331	-2 668
Uo 17 11:5 Ramanslag Stöd till taltidningar ap.1 Stöd till taltidningar	28	3 145	44 956	-3 145	44 956	-38 054	6 902
Summa		11 258	197 138	-7 777	200 619	-192 451	8 168

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag/Anslagsbenämning	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år		
					2020	2021	2022
Uo 15 1:6 Ramanslag 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	29	4 000	1 358	3 107	3 107	0	0
Summa		4 000	1 358	3 107	3 107	0	0

Finansiella villkor 2019 (tkr)

	Villkor	Utfall
Bidrag till vissa studiesociala ändamål, Uo 15 1:6, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	1 450	0
Myndigheten för tillgängliga medier, Uo 17 3:2, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	3 695	2 668
Kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret	4 796	0
Låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar i verksamheten	20 000	5 747
Stöd till taltidningar, Uo 17 11:5, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	1 348	0
ap1.4 Av anslaget får högst 8 000 tkr användas för löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverk- samheten	8 000	7 467

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma. Belopp inom parentes avser föregående år.

Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till förordningen. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

MTM innehar ett litet närlager värderat till noll, bestående av taktila böcker, punktskriftsböcker och almanackor, som ska ge en ökad servicepotential till användaren. MTM har även ett boklager med lättläst litteratur, detta lager har ingen lagerredovisning på grund av att böckerna har kort livslängd och inget bestående värde.

Brytdag

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 3 januari. Brytdagen föregående år var den 4 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 45 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Anslag och intäkter

Myndighetens verksamhet finansieras i huvudsak genom statliga anslag. Redovisningen mot anslag görs med verksamhetens redovisade kostnader. Redovisningen mot anslag ger intäkter av anslag som finansierar verksamhetens kostnader. Intäkter av avgifter och andra ersättningar, bidrag och finansiella intäkter redovisas också mot anslag, som därmed reducerar kostnaderna. Myndighetens kapitalförändring blir noll, då verksamhetens totala intäkter och kostnader redovisas mot anslag och genererar intäkter av anslag, som motsvarar den redovisade nettokostnaden.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr. o. m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2018, 156 tkr, har år 2019 minskat med 120 tkr.

Omlokalisering

Enligt regeringsbeslut Ku2018/00099/MF ska MTM lokalisera sin verksamhet från Stockholm till Malmö. Kostnaderna för omlokaliseringen uppgick 2019 till 13 159 (7 059) tkr.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år definieras som anläggningstillgång. Anskaffningsvärdet för förbättringsutgifter på annans fastighet ska uppgå till ett belopp på minst 50 tkr och anskaffningsvärdet för immateriella tillgångar ska uppgå till minst 100 tkr. Anläggningstillgångar skrivs av linjärt utifrån bedömd ekonomisk livslängd. Persondatorer kostnadsförs i sin helhet vid anskaffningen.

Tillämpade avskrivningstider

- Immateriella tillgångar (egen utveckling och rättigheter) 5 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet lägst 3 år, beroende på det underliggande hyresavtalets återstående löptid
- möbler 5 år
- bilar 5 år
- inventarier 5 år
- datorer och kringutrustning 3 år

Omsättningstillgångar

Fordringar har värderats individuellt och tagits upp med de belopp som beräknas inflyta. Fordringar i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Uppgifter om rådsledamöter och ledande befattningshavare (enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag)

Ledande befattningshavare	Styrelseuppdrag	Ersättning, kr
Larsson, Magnus, Generaldirektör	Klarspråksnämnden Styrgruppen för Förvaltningsakademien vid Södertörns högskola	1 154 786
Varav förmån, kostförmån		490

Rådsledamöter	Andra styrelseuppdrag	Ersättning, kr
Insynsråd		
Billinger, Jan-Erik		3 000
Gouali, Henrik		3 000
Wormbs, Nina	Ledamot av AB Nobelmuseets styrelse Insynsrådet för Polarforsknings- sekretariatet Insynsrådet för Kungliga biblioteket	1 500
Hedvall, Per-Olof	Ledamot av AmyCom AB	1 500

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sid 54 i resultatredovisningen.

Noter (tkr)

Resultaträkning			
Not 1	Intäkter av anslag	2019	2018
	17 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag	129 210	121 227
	17 11:5 Stöd till taltidningar, ramanslag	31 278	39 319
	15 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	25 067	23 100
	Summa intäkter av anslag	185 555	183 646
	Utgifter i anslagsredovisningen		
	17 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag	-129 331	-121 881
	17 11:5 Stöd till taltidningar, ramanslag	-38 054	-47 411
	15 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	-25 067	-23 100
	Saldo	-6 896	-8 746
	Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag i resultaträkningen.	6 775	8 679
	Saldot består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.	120	67
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
	Utbildning och konferens	8	227
	Konsultuppdrag	916	736
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	923	963
	Försäljning material, prenumeration 8 Sidor	4 479	5 361
	Försäljning lättläst litteratur	2 599	3 249
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	280	481
	Summa	8 282	10 054
	Intäkterna har minskat med 1 772 tkr vilket i huvudsak förklaras av att försäljningen av material och intäkter från prenumerationer minskat med 882 tkr. Likaså på grund av att försäljningen av lättlästlitteratur minskat med 650 tkr.		

Not 3	Intäkter av bidrag	2019	2018
	Bidrag från statliga myndigheter, Post- och telestyrelsen	0	903
	Bidrag från statliga myndigheter, Kammarkollegiet	800	0
	Bidrag från statliga myndigheter, Verket för innovationssystem	116	0
	Bidrag från övriga statliga myndigheter	32	0
	Icke-statliga bidrag	129	0
	Summa	1076	903
Not 4	Finansiella intäkter	2019	2018
	Ränteintäkter på Avistalån i Riksgäldskontoret	21	36
	Summa	21	36
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ.		
Not 5	Kostnader för personal	2019	2018
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	38 720	43 109
	Varav lönekostnader ej anställd personal	320	536
	Sociala avgifter	18 930	21 134
	Övriga kostnader för personal	3 540	2 396
	Summa	61 189	66 639
	Av sakanslag 17 11:5 Stöd till taltidningar har 7 467 (7 057) tkr använts till personalkostnader.		
Not 6	Kostnader för lokaler	2019	2018
	Lokalhyra	7 601	6 011
	Övriga lokalkostnader	652	802
	Summa	8 253	6 814
	Ökningen av kostnader för lokalhyra beror på att myndigheten haft dubbla lokaler under 2019 till följd av omlokaliseringen till Malmö.		

Not 7	Finansiella kostnader	2019	2018
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	33	95
	Övriga finansiella kostnader	22	5
	Summa	55	100
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ		
Not 8	Lämnade bidrag	2019	2018
	Stöd till tidningsföretag för taltidningar	-6 195	-8 092
	Bidrag till kulturtidskrifter	-580	-587
	Summa	-6 775	-8 679
	Lämnade bidrag till taltidningsföretag har minskat med 1 904 tkr på grund av mindre intresse bland tidningsföretagen för att ansöka om stöd.		

Balansräkning

Not 9	Balanserade utgifter för utveckling	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	30 397	26 420
	Årets anskaffningar	0	4 036
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-23 118	-60
	Summa anskaffningsvärde	7 278	30 396
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-24 962	-23 553
	Årets avskrivningar	-1 558	-1 464
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	23 118	54
	Summa ackumulerade avskrivningar	-3 403	-24 962
	Utgående bokfört värde	3 876	5 434
	Korrigerig mellan summa anskaffningsvärde 2018 och ingående anskaffningsvärde 2019 har gjorts med 1 tkr.		
Not 10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	3 500	3 500
	Summa anskaffningsvärde	3 500	3 500
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 808	-1 108
	Årets avskrivningar	-700	-700
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 508	-1 808
	Utgående bokfört värde	992	1 692
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	1 891	1 891
	Årets anskaffningar	1 839	0
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-1 891	0
	Summa anskaffningsvärde	1 839	1 891
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 698	-1 565
	Årets avskrivningar	-122	-133
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	1 821	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	0	-1 698
	Utgående bokfört värde	1 839	193
	Årets anskaffning, 1 839 tkr, avser pågående anläggningar		

Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	8 913	7 154
	Årets anskaffningar	56	1 819
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-5 664	-60
	Summa anskaffningsvärde	3 305	8 913
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-7 006	-6 073
	Årets avskrivningar	-979	-992
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	5 560	60
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 425	-7 006
	Utgående bokfört värde	880	1 907
Not 13	Pågående nyanläggningar	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	0	0
	Årets anskaffningar	1 648	0
	Färdigställda anläggningar	0	0
	Utgående bokfört värde	1 648	0
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter	2019	2018
	Fordran ingående mervärdesskatt	6 065	8 491
	Kundfordringar hos andra myndigheter	189	524
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	0	26
	Summa	6 255	9 041
	Minskningen av fordran ingående mervärdesskatt beror på att fordran för november 2018 betalades in under januari 2019.		
Not 15	Förutbetalda kostnader	2019	2018
	Hyreskostnader	1 257	1 676
	Datatjänster	704	566
	Övriga förutbetalda kostnader	114	309
	Summa	2 075	2 551

Not 16		2019	2018
	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	5 648	6 338
	Redovisat mot anslag	63 120	70 511
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-58 730	-71 202
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	10 038	5 647
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-3 481	-5 374
	Redovisat mot anslag	129 331	121 881
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-123 182	-121 756
	Återbetalning av anslagsmedel	0	1 768
	Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	2 668	-3 481
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	156	223
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-120	-67
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	35	156
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	13 565	13 465
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-75 568	-83 642
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	59 755	70 177
	Övriga skulder på statens centralkonto	-2 248	0
	Summa Avräkning med statsverket	10 493	2 322
	Korrigerings mellan fordringar avseende icke räntebärande flöde 2018 och ingående balans 2019 har gjorts med 1 tkr.		

Not 17	Myndighetskapital	2019	2018
	Specifikation förändring av myndighetskapitalet		
		Statskapital	Summa
	Utgående balans 2018	52	52
	Ingående balans 2019	52	52
	Årets anskaffning av anläggningstillgångar	0	0
	Årets utrangering	-52	-52
	Summa årets förändring	-52	-52
	Utgående balans 2019	0	0
	Återlämnad konst, Statens konstråd		
Not 18	Statskapital	2019	2018
	Statskapital utan avkastningskrav: konst, Statens konstråd	0	52
	Summa	0	52
Not 19	Övriga avsättningar	2019	2018
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	748	621
	Årets förändring	-484	127
	Utgående balans	264	748
	Avsättning för omstrukturering, uppsägningslöner		
	Ingående balans	1 260	0
	Årets förändring	0	1 260
	Utgående balans	1 260	1 260
	Avsättning för omstrukturering konsultkostnader		
	Ingående balans	1 184	0
	Årets förändring	-1 184	1 184
	Utgående balans	0	1 184
	Summa utgående balans	1 524	3 192
	Förväntas förbrukas inom 1 år	1 260	3 192

Not 20	Lån i Riksgäldskontoret	2019	2018
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	8 617	6 614
	Under året nyupptagna lån	613	5 292
	Årets amorteringar	-3 482	-3 289
	Utgående balans	5 747	8 617
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	20 000	14 000
	Lån för pågående anläggningar, totalt 3 487 tkr, kommer tas upp 2020.		
Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2019	2018
	Utgående mervärdesskatt	444	777
	Arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, pensionspremier etc.	1 182	1 075
	Leverantörsskulder andra myndigheter	1 839	808
	Summa	3 465	2 660
	Ökningen av leverantörsskulder till andra myndigheter beror på sent ankomna fakturor i samband med byte av elektroniskt fakturasystem.		
Not 22	Övriga kortfristiga skulder	2019	2018
	Personalens källskatt	1 062	968
	Övrigt	8	0
	Summa	1 069	968
Not 23	Upplupna kostnader	2019	2018
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 416	3 635
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	385	0
	Upplupen Royalty	645	372
	Övriga upplupna kostnader	1 109	1 858
	Summa	4 556	5 865

Not 24	Oförbrukade bidrag	2019	2018
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer		
	Örebro kommun, Resursbibliotek för döva	0	129
	Övriga icke-statliga bidrag	106	105
	Summa	106	234
Not 25	Övriga förutbetalda intäkter	2019	2018
	Förutbetalda prenumerationer, nyhetstidningen 8 Sidor	2 583	2 479
	Summa	2 583	2 479

Anslagsredovisning

Not 26 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Myndigheten får inte disponera ingående överföringsbelopp. Enligt regleringsbrev disponerar MTM en anslagskredit på 1 450 tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Not 27 Uo 17 3:2 ap.1

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten får disponera det ingående överföringsbeloppet på 3 481 tkr. Enligt regleringsbrevet disponerar MTM en anslagskredit 3 695 tkr, av den har 2 668 tkr utnyttjats under räkenskapsåret. Anslaget är räntebärande.

Not 28 Uo 17 11:5 ap.1

Stöd till taltidningar

Myndigheten får inte disponera ingående överföringsbelopp. Enligt regleringsbrev disponerar MTM en anslagskredit på 1 348 tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Av anslaget får högst 8 000 tkr användas för löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverksamheten. Under räkenskapsåret har 7 467 tkr använts.

Bemyndiganden

Not 29 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Myndigheten för tillgängliga medier bemyndigas att under 2019 beställa produktion av studielitteratur som, inklusive gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 4 000 tkr under 2020. Inga åtaganden får göras för tid därefter.

Skillnaden mellan utestående åtaganden och tilldelat bemyndigande beror på att produktionen av kurslitteratur är helt efterfrågestyrd.

Skillnaden mellan utestående åtaganden och tilldelat bemyndigande beror på att produktionen av kurslitteratur är helt efterfrågestyrd.

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2015-2019 (tkr)

Uppgift	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram					
Riksgäldskontoret					
Beviljad	20 000	14 000	14 000	14 000	15 000
Utnyttjad	5 747	8 617	6 614	10 542	9 285
Kontokrediter					
Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 796	4 796	4 796	4 796	4 796
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Riksgäldskontoret*					
Ränteintäkter	0	2	0	0	0
Räntekostnader	33	95	94		32
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	8 282	10 054	12 104	15 333	15 001
Anslagskredit					
Beviljad 15 1:6 ap.1	1 450	1 450	1 350	1 350	1 350
Utnyttjad	0	0	1 267	751	0
Beviljad 17 3:2 ap.1	3 695	3 652	3 606	3 576	3 546
Utnyttjad	2 668	0	0	0	0
Beviljad 17 11:5 ap.1	1 348	1 636	1 727	1 475	1 802
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2015-2019 (tkr)

Fortsättning

Uppgift	2019	2018	2017	2016	2015
Anslag					
Ramanslag 15 1:6 ap.1					
Anslagssparande	3 933	4 633	0	0	0
Ramanslag 17 3:2 ap.1					
Anslagssparande	0	3 481	5 374	1 771	3 170
Ramanslag 17 11:5 ap.1					
Anslagssparande	6 902	3 144	11 353	4 288	7 610
Bemyndiganden					
Tilldelade	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Summa gjorda åtaganden	3 107	1 358	1 193	2 772	2 904
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	74	84	97	96	96
Medelantalet anställda (st)**	87	98	106	106	108
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 588	2 277	1 968	2 051	1 955
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0
*Endast ränta avseende räntekontot i Riksgälden redovisas. Jämförelsetal från tidigare år har korrigerats på grund av att ränta på lån har räknats med."					
**I beräkningen av medelantalet anställda 2019 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.					

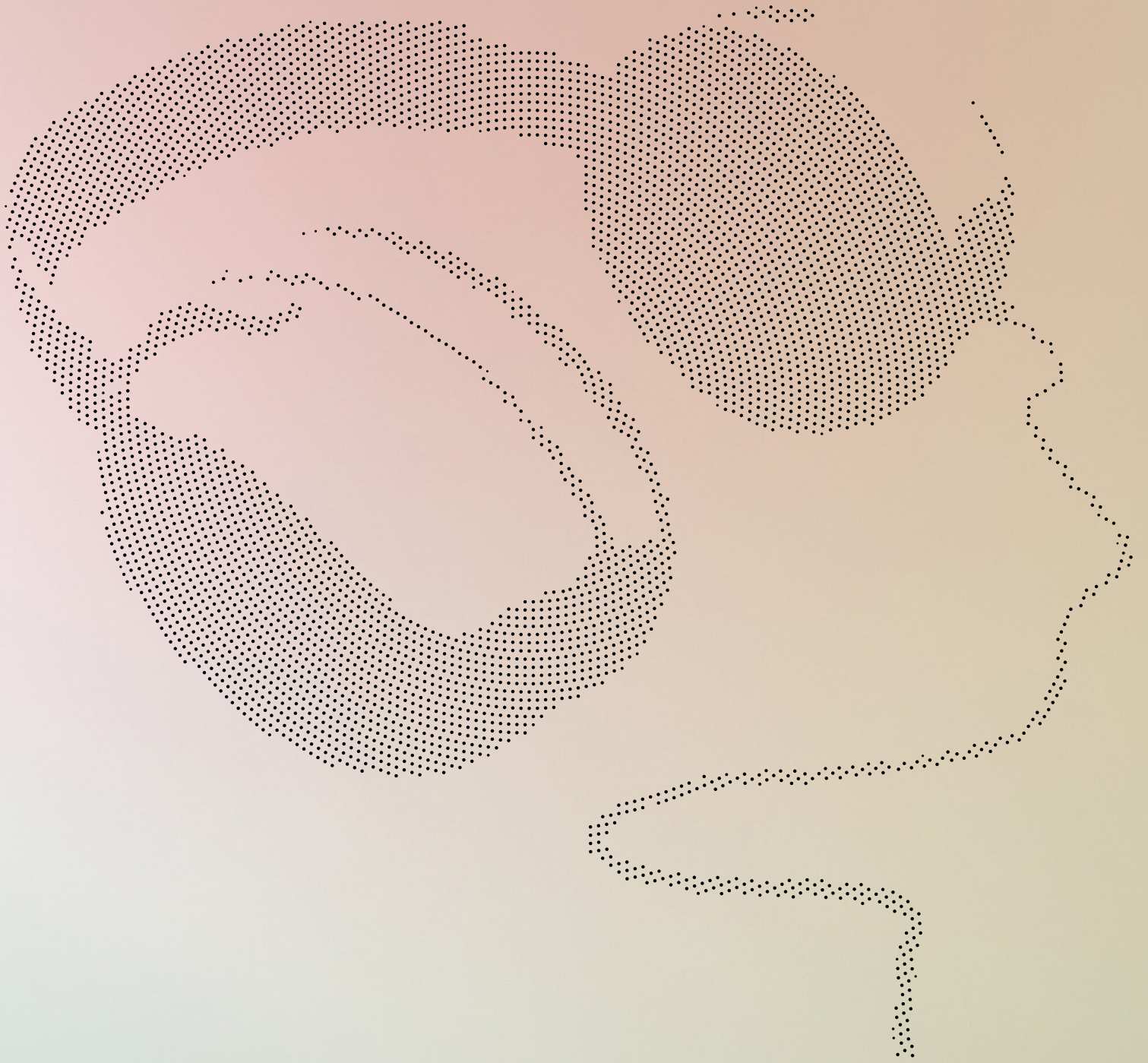
Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Malmö den 21 februari 2020

Magnus Larsson

Generaldirektör

Årsredovisning 2019

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Årsredovisning 2019 beskriver och följer upp myndighetens verksamhet under det gångna året.

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER